

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 23 · 26. november
Sesjonen 2024–2025

Møte tysdag den 26. november 2024 kl. 10

President: Ingrid Fiskaa

Dagsorden (nr. 23):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i konflikt-rådsloven og straffeloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom)
(Lovvedtak 5 (2024–2025), jf. Innst. 44 L (2024–2025) og Prop. 114 L (2023–2024))
2. Stortingets vedtak til lov om Riksrevisjonen (riksrevisjonsloven)
(Lovvedtak 6 (2024–2025), jf. Innst. 41 L (2024–2025) og Dokument 19 (2023–2024))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bruk av kunstig intelligens i staten
(Innst. 50 S (2024–2025), jf. Dokument 3:18 (2023–2024))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøkelse om Arbeidsretta bistand frå styresmaktene til unge utanfor arbeidslivet
(Innst. 51 S (2024–2025), jf. Dokument 3:17 (2023–2024))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å innføre offentlig finansierte vaksiner mot vannkopper og helvetesild
(Innst. 26 S (2024–2025), jf. Dokument 8:165 S (2023–2024))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland om et bedre og mer nyansert informasjonstilbud under svangerskapet
(Innst. 48 S (2024–2025), jf. Dokument 8:167 S (2023–2024))
7. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i tvisteloven og straffeprosessloven mv. (gjenåpning for sivile krav fremmet i en straffesak mv.)
(Innst. 49 L (2024–2025), jf. Prop. 110 L (2023–2024))
8. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i våpenlova (heilautomatiserte avgjerder og endra gebyrheimel)
(Innst. 53 L (2024–2025), jf. Prop. 115 L (2023–2024))
9. Referat

*Minnetale over tidlegare stortingsrepresentant
Erling Folkvord*

Presidenten [10:00:12]: Vyrde medrepresentantar!

Den 1. mars 2024 døydde tidlegare stortingsrepresentant Erling Folkvord, 74 år gamal. Han var då på ei reise i Stockholm i samband med eit bokprosjekt om Kurdistan og Palestina. Han hadde tidlegare reist ei rekke gonger til Midtausten og teke lærdomar med heim. Han bidrog til at nordmenn fekk auga opp for kurdaranes sak. Han hadde eit sterkt engasjement for internasjonal solidaritet.

Erling Folkvord blei fødd 15. juni 1949 og vaks opp på eit småbruk like nord for Levanger. Bestefaren var husmannsson og den einaste gardbrukaren i området som, ifølgje Erling Folkvords eigne skildringar, hadde heist flagget 1. mai i dette området i mellomkrigstida.

Erling Folkvord tok sosionomutdanning og jobba i rusomsorga i Oslo, der han også var tillitsvald og leiar for Sosiale Etaters Fagforening i ein periode.

Han blei vald til bystyret i Oslo fyrste gongen i 1983 og siste gongen i 2007, før han gav stafettspinnen vidare.

Som folkevald blei han kjend som ein prinsippfast og ubestikkeleg ombodsmann for innbyggjarane. Han åtvara mot at fellesskapets midlar blei sløste vekk, både ved sal av sjukehusbustadene i Oslo og ved kjøp av ei tomt til ein sjukeheim i Spania, som aldri blei realisert. Han avdekte og tok eit grundig oppgjær med korrupsjon og inhabilitet, m.a. gjennom fleire bøker.

Folkvord var nestleiar i Raud Valallianse frå 1989 og i Arbeidernes Kommunistparti på 1990-talet. I 1993 blei Folkvord vald til Stortinget, der han blei Raud Valallianse sine fyrste og einaste representant. Politikarar frå alle sider har anerkjent, om ikkje alltid verdsett, hans engasjement og standhaftighet.

Frå 2007 var Erling Folkvord lokalpolitikar og stortingskandidat for Raudt og aktivt medlem. Han samarbeidde med aksjonistar og aktivistar, fagforeiningar og lokale velforeiningar og har fått eit høgt antal kondolansar frå både inn- og utland som vitnar om eit breitt politisk virke. Han har vore ein markant skikkelse i norsk politikk og i historia til norsk venstreside.

Me lyser fred over Erling Folkvords minne.

Representantane høyrde ståande på presidentens minnetale.

Presidenten [10:03:38]: Representantane Jan Tore Sanner, Himanshu Gulati, Sigurd Kvammen *Rafaelsen*, Ove Trellevik, Hans Inge Myrvold, Linda Monsen *Merkedal*, Ola Elvestuen, Olaug Vervik *Bollestad*, Terje Hallemeland, Ingvild Kjerkol og Lars Haltbrekken, som har vore permitterte, har igjen teke sete.

Den innkalla vararepresentanten for Akershus, Tobias Hangaard *Linge*, tek no sete.

Det ligg føre to permisjonssøknader:

- frå Arbeidarpartiets stortingsgruppe om velferdspolispermisjon for representanten Ragnhild Male

Hartviksen i tida frå og med 27. november til og med 5. desember

- frå Høgres stortingsgruppe om permisjon for representanten Ingjerd Schie *Schou* i tida frå og med 27. til og med 29. november for å delta i møte i Europarådets parlamentarikarforsamling i Luxembourg

Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:

1. Søknadene blir handsama straks og innvilga.
2. Følgjande vararepresentantar blir innkalla for å møta i permisjonstida slik:

For Akershus: Anita *Patel* for 27.–28. november og Tobias Hangaard *Linge* 3.–5. desember

For Østfold: Fredrik *Holm* 27.–28. november

Val av setjepresident

Presidenten [10:04:49]: Presidenten vil gjera framlegg om at det blir vald ein setjepresident for stortingsmøtet i dag – og ser det som vedteke.

Presidenten tilrår Liv Kari Eskeland. – Andre framlegg ligg ikkje føre, og Liv Kari Eskeland er vald som setjepresident for stortingsmøtet i dag.

Statsråd Tonje Brenna la fram 17 kgl. proposisjonar (sjå under Referat).

Presidenten [10:06:38]: Representanten Christian Tybring-Gjedde vil setja fram eit representantforslag.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [10:06:56]: På vegne av meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å nedsette et utvalg med representanter fra ulike beredskapsinstanser og Forsvaret for å utrede hvordan man kan utnytte sosiale medier for å viderefremme grunnleggende kunnskap om totalforsvaret.

Presidenten [10:07:17]: Framlegget vil bli handsama etter reglementet.

Sakene nr. 1 og 2 blir handsama under eitt.

Sak nr. 1 [10:07:28]

Stortingets vedtak til lov om endringer i konfliktrådsloven og straffeloven mv. (strafferettslige reaksjoner for ungdom) (Lovvedtak 5 (2024–2025), jf. Innst. 44 L (2024–2025) og Prop. 114 L (2023–2024))

Sak nr. 2 [10:07:47]

Stortingets vedtak til lov om Riksrevisjonen (riksrevisjonsloven) (Lovvedtak 6 (2024–2025), jf. Innst. 41 L (2024–2025) og Dokument 19 (2023–2024))

Presidenten [10:07:57]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:08:12]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bruk av kunstig intelligens i staten (Innst. 50 S (2024–2025), jf. Dokument 3:18 (2023–2024))

Presidenten [10:08:26]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til eit replikkordskifte på inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Kari Henriksen (A) [10:09:01] (ordfører for saken): Det ryktes at det i dag foregår et seminar i Oslo som heter Brain. Det omhandler altså kunstig intelligens, KI. Vi er virkelig i godt selskap når vi diskuterer dette temaet.

Først vil jeg takke komiteen for godt samarbeid om saken. Hvordan vi skal bruke KI i staten, er det nødvendig å ha gode diskusjoner rundt. Det er derfor bra at Riksrevisjonen følger dette tett. Det foreligger flere rapporter og digitaliseringsstrategier.

KI skal være et virkemiddel for og i utviklingen av demokratiet gjennom å styrke sikkerhet, kvalitet, felles forståelse, åpenhet, lik tilgang til tjenester og rettferdighet, for å nevne noe. Riktig bruk av KI kan bidra til effektivisering som minsker konsekvensene av framtidig personellmangel.

Riksrevisjonen har undersøkt hvordan staten har brukt KI i perioden 2018–2023 og har konkludert med «ikke tilfredsstillende», som er det laveste kritikknivået. Likevel konkluderer Riksrevisjonen i sin rapport med følgende:

- Viktige forutsetninger for å ta i bruk kunstig intelligens i større skala er fortsatt uklare.
  - Det er et stort behov for å avklare juridiske spørsmål i bruken av kunstig intelligens.
  - Det er mangelfull infrastruktur og tilgang på data av god kvalitet.
  - Det er stort behov for kompetanse og språkressurser på norsk.
- Videre anfører Riksrevisjonen
- at de etiske prinsippene for ansvarlig bruk av KI må være på plass
  - at samordningen av arbeidet med KI i offentlig sektor er mangelfull
  - at den samlede innsatsen er for svak gitt ambisjonene om at Norge skal ha en infrastruktur for KI i verdensklasse
- En samlet komité slutter seg til kritikkpunktene.

Anbefalingene Riksrevisjonen legger fram, er også støttet av en samlet komité:

- Virkemiddelapparatet må utvikles slik at grunnleggende forutsetninger for ansvarlig bruk er på plass.
- Departementet må bidra til regulatoriske avklaringer og en samordnet tolking av regelverket i utviklingen og bruken av KI.
- Det må sikres en samordnet forståelse av de etiske prinsippene og veiledning om hvordan prinsippene kan ivaretas i praksis i utviklingen og bruken av KI.

Det er pekt på utfordringen med samordning mellom departementene. Komiteen viser til at det er Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet som har ansvaret for koordineringen av arbeidet, og peker på at regjeringa som samlet organ er ansvarlig for at målene oppfylles.

Departementet har svart på Riksrevisjonens kritikk og peker på at det er iverksatt samt planlagt tiltak for å styrke samordningen i offentlig sektor, også på departementsnivå. Regjeringa er opptatt av at Norge skal få en infrastruktur for KI i verdensklasse i form av digitaliseringsvennlig regelverk, gode språkressurser, raske og robuste kommunikasjonsnett og tilstrekkelig regnekraft. Denne visjonen støttes av komiteen.

I Prop. 1 S for 2023–2024 framgår formålet med digitaliseringsstrategien. Det er bl.a. å utvikle rammebetingelser som støtter digitalisering i de ulike sektorene og på tvers av dem, samt utviklingen i samfunnet som helhet.

Det er særmerknader fra SV og Rødt som jeg regner med de respektive partiene vil redegjøre for.

For Arbeiderpartiets del vil jeg vise til regjeringas digitaliseringsstrategi, som beskriver politikk for Norges bruk av KI. Regjeringa har bevilget 40 mill. kr til å starte utviklingen av en nasjonal infrastruktur for KI, inkludert tilgang på norske og samiske språkmodeller. Det ligger et sett prinsipper, jf. Nasjonal strategi for kunstig intelligens fra 2020, til grunn for veiledning i Digitaliseringsdirektoratet og andre etater.

Når regjeringa får på plass en tilsynsstruktur for KI-rettsakten, vil det føre til at kontrollmekanismene kommer på plass.

Jeg regner for øvrig med at statsråden også vil redegjøre nærmere for regjeringas arbeid med strategien og oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport.

Svein Harberg (H) [10:13:29]: Jeg vil starte med å takke saksordføreren for godt arbeid, godt samarbeid og en god gjennomgang. Man trenger kanskje ikke si noe mer, for det er stor enighet om dette, men jeg vil gi noen kommentarer likevel.

Med kunstig intelligens tror jeg det for de fleste av oss er litt slik at akkurat når vi synes vi har fått grepet om

det, smetter det ut en eller annen vei. Det er frustrerende, spesielt når man skal være den som skal legge føringer for hvordan vi skal bruke det. Kunnskapen om det er utfordrende fordi det er så stor utvikling hele tiden.

Vi snakker om infrastruktur, vi snakker om kompetanse, og så snakker vi om svarte bokser. Det er veldig fint at folk her på huset nå har tatt fatt i en nyutvikling som faktisk skjer, der det arbeides med kunstig intelligens uten svarte bokser – et helt åpent system: Tsetlin-maskinen – og lanserer det for parlamenter over hele verden. Tenk hvis parlamentene kunne gå i spissen for å ha åpne systemer for kunstig intelligens! Da har vi nådd langt.

Vi får en påminning, selvfølgelig, gjennom Riksrevisjonens rapport, som er viktig. Jeg tror jeg vil kalle det en viktig underveisrapport, for dette vil vi komme tilbake til – det er jeg ganske sikker på. En peker på forholdet mellom ambisjonene og det som gjøres, og det kan være en påminning også til Stortinget: Har vi ambisjoner som står i forhold til det vi virkelig kan gjennomføre? Det tror jeg er et arbeid vi skal gjøre sammen framover – virkelig arbeide med å sette oss inn i dette. På Stortinget er det for tiden en rekkefølge på tre seminarer som handler om kunstig intelligens og den digitale utviklingen. Vi bygger kunnskap, men det er mer å gjøre. Vi synes Riksrevisjonens påpekninger og anbefalinger er gode.

Jeg kunne ikke dy meg: Jeg måtte inn og prøve kunstig intelligens. Jeg spurte hvordan en bør regulere kunstig intelligens, og det kom veldig mye fint ut av det. Det fine er også at det kommer så fort, så her er to sider med tekst, med sju overskrifter om hvordan vi bør regulere kunstig intelligens. Det nevnes etiske prinsipper, juridiske rammer, tilsyn, håndheving osv.

Jeg spurte også om hvordan statlig forvaltning kan bli flinkere til å ta i bruk kunstig intelligens. Dette tekstarket skal selvfølgelig statsråden få etterpå. Det er veldig gode og klare råd om hvordan en skal gjøre dette. Det stemmer også med det Riksrevisjonen – litt mer utfyllende, kanskje – har påpekt.

Vi ser at kunstig intelligens – brukt riktig – er en stor mulighet. Det er et godt hjelpemiddel, ikke til erstatning for oss mennesker, men til hjelp for oss mennesker. Vi må passe på å være i forkant, og våre ambisjoner må henge sammen med de ressursene vi setter inn på å få det til. Denne riksrevisjonsrapporten er en god påminning om det, og det er godt at statsråden er tydelig på at dette skal følges opp videre.

Nils T. Bjørke (Sp) [10:17:31]: Eg vil starta med å takka saksordføreren for godt arbeid.

Det er viktig at staten fylgjer med i teknologiutviklinga. Staten må ha godt nok grep om ny teknologi til å veta korleis menneskeleg og kunstig intelligens til kvar

tid utfyller kvarandre best i oppgaveløysinga. Likeins må Riksrevisjonen vera oppdatert på dette i rapportering til Stortinget.

Stortinget handsamar i dag for andre gong ny lov om Riksrevisjonen. Lova presiserer at Riksrevisjonen skal gjera revisjon av at staten sine midlar og verdiar vert forvalta på ein økonomisk forsvarleg måte og i samsvar med Stortinget sine vedtak og føresetnader.

I rapporten om kunstig intelligens har Riksrevisjonen gjort noko nytt, av di det i dag ikkje finst nokon lovheimel som dekkjer algoritmebruken til kunstig intelligens i forvaltninga. Riksrevisjonen har nytta etiske retningslinjer frå ei ekspertgruppe i EU som grunnlag for delar av vurderingane i rapporten. Desse retningslinjene vart fyrst handsama av Stortinget i etterkant av undersøkinga frå Riksrevisjonen. Det vert kommentert av komiteen i innstillinga. Eg vil understreka særskilt at desse etiske retningslinjene frå EU ikkje påverkar tolkinga av den norske grunnlova, slik det kan sjå ut til at Riksrevisjonen har lagt til grunn. Eg stussar over at partia SV og Raudt ikkje problematiserer dette i merknadene sine i innstillinga.

Undersøkinga omfattar perioden 2018–2023. I innleiinga i rapporten legg Riksrevisjonen vekt på at digitaliserings- og forvaltningsministeren i munnleg spørjetime i Stortinget den 8. mai 2024 uttalte eit mål om at 80 pst. av offentlig sektor skal ta i bruk kunstig intelligens innan 2025. Uttalen i spørjetimen kom etter at undersøkinga var ferdig. Eg vil understreka at når lova har presisert at Riksrevisjonen skal driva revisjon, tyder det at kriteria som ligg til grunn for revisjonen, må gjelda for den perioden som er undersøkt. Eg ber Riksrevisjonen om å merka seg dette, og presiserer at uttalen frå statsråden i mai 2024 ikkje ligg til grunn for tilslutnaden frå komiteen til Riksrevisjonens konklusjon og vurderingar og tilrådinga i innstillinga.

Eg er samd med Riksrevisjonen i at etiske prinsipp må liggje i botnen når forvaltninga tek i bruk kunstig intelligens. Eg skulle ynskt at me sjølve kunne tenkt aktivt om dette og ikkje berre venta på regelverk frå EU. For å få det til må me ha nok kompetanse og vera oppdaterte på kva delar av eige regelverk som må utviklast for å vera i takt med den raske teknologiske utviklinga.

Eg vil særleg trekkja fram konklusjonen frå Riksrevisjonen om at det er viktig med språkressursar på norsk, både på bokmål og på nynorsk. Det er viktig å minna om at Stortinget for snart to veker sidan handsama rapporten frå sannings- og forsoningskommisjonen. Dei samiske språka og kvensk må òg ha sin rettmessige plass i den digitale staten.

Audun Lysbakken (SV) [10:20:42]: Det er en viktig undersøkelse vi har til behandling, og den minner meg om at SV for to sesjoner tilbake fremmet et omfattende

forslag i Stortinget knyttet til å sette på bremsene i offentlig sektors bruk av nye kommersielle verktøy bygget på kunstig intelligens. Den gangen foreslo vi et midlertidig moratorium, og vi foreslo også at Norge burde få en konsesjonsordning for innsamling, bruk og lagring av både offentlige data og persondata for kommersielle aktører.

Jeg tror for det første at Riksrevisjonens undersøkelse understreker relevansen av både den debatten og de forslagene vi kom med den gangen, og den er også et viktig bidrag til en større politisk diskusjon rundt bruken av kunstig intelligens, noe vi bør ha i langt større grad. Det bør ikke være en debatt om ja eller nei til teknologien, men en diskusjon om hvem som kontrollerer den, hvordan vi skal bruke den, og hvordan den skal reguleres til beste for samfunnet og ikke bare for de kreftene som søker å tjene store penger på den.

Det er viktige ting som er påpekt i undersøkelsen. Det gjelder et rammeverk som er for ufullstendig. Det gjelder spørsmålet om hva prinsippene skal være for ansvarlig bruk. Vi tenker fra SVs side at det er særskilt viktig at regjeringen følger opp dette nøye.

Jeg vil også si at jeg nå oppdager at det har sneket seg inn en bitte liten trykkfeil i SVs merknad, der det står om viktigheten av «etiske» prinsipper. Det er jo mye godt å si om Estland, men det er altså «etiske» prinsipper vi er opptatt av i denne sammenheng.

Presidenten [10:22:58]: Det er notert.

Statsråd Karianne O. Tung [10:23:15]: Digitalisering og kunstig intelligens har kraft i seg til å være et viktig verktøy for å transformere offentlig sektor. Ansvarlig bruk av KI gjør at vi kan redusere behovet for arbeidskraft og effektivisere og øke produktiviteten i det offentlige, og det kan løfte kvaliteten på tjenestene. KI har f.eks. vist seg å være nyttig for å oppdage og behandle sykdom som kreft i spesialisthelsetjenesten. Jeg er derfor glad for at Riksrevisjonen har undersøkt bruken av kunstig intelligens i staten.

Jeg merker meg at Riksrevisjonen konstaterer at statlige virksomheter utnytter mulighetene med kunstig intelligens ulikt, og at teknologien fortsatt er lite i bruk. Riksrevisoren konkluderer med at viktige forutsetninger for å ta i bruk KI i større skala ikke er på plass. Det er stort behov for juridiske avklaringer og kompetanse, infrastrukturen er mangelfull, og det trengs bedre tilgang på norske språkdata og andre kvalitetsdata. Jeg finner det likevel positivt at flertallet av de statlige virksomhetene som tar i bruk KI, oppgir at de når målene om effektivisering og forbedring av egen oppgaveløsning. Dette viser at kunstig intelligens gir gevinster for offentlig sektor.

Jeg merker meg Riksrevisjonens overordnede vurdering om at det ikke er tilfredsstillende at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet gjennom styring og i samarbeid med de andre departementene ikke har lagt bedre til rette for at offentlig sektor kan utnytte mulighetene med kunstig intelligens og ta i bruk KI på en ansvarlig måte. Den samlede innsatsen er for svak, gitt ambisjonene om at Norge skal ha en infrastruktur for kunstig intelligens i verdensklasse.

Riksrevisjonens undersøkelse omfatter perioden 2018–2023. I 2024 opprettet regjeringen Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, nettopp for å styrke samordnings- og pådriverkraften i digitaliseringspolitikken. Regjeringen har også lagt fram en ny digitaliseringsstrategi – Fremtidens digitale Norge. Strategien viser retning for hvordan Norge i perioden fram mot 2030 skal bli det mest digitaliserte landet i verden. Vi har satt et mål om at 80 pst. av offentlige virksomheter skal ha tatt i bruk KI innen 2025 og 100 pst. innen 2030. Vi har allerede startet på flere viktige tiltak for å nå disse målene.

Regjeringen jobber nå med å få på plass en nasjonal infrastruktur for KI, og her samarbeider mitt departement med Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Infrastrukturen vil omfatte tilgang på regnekraft og grunnmodeller som er tuftet på våre samfunnsverdier og våre språk. Vi er i gang med gjennomføringen av EUs forordning om kunstig intelligens i norsk lov. Regelverket vil bidra til større forutsigbarhet for norske virksomheter og bidra til at KI-systemene utvikles og brukes på en ansvarlig og etisk måte.

Vi følger også opp viderebruksutvalgets forslag til ny lovgivning om viderebruk av offentlige data. Regelverket skal bidra til at data i større grad deles, og at de er av god kvalitet. Det tas sikte på å fremme forslag om en ny datadelingslov for Stortinget i løpet av 2025. Regjeringen ser behovet for å styrke arbeidet med å tilgjengeliggjøre offentlige data som er viktige for samfunnet, og vil derfor etablere et nasjonalt prioriteringsråd for deling av data.

Kompetanse er Norges fremste konkurransefortrinn og viktigste ressurs. Regjeringen har allerede økt forskningsinnsatsen innen kunstig intelligens med 1 mrd. kr de neste fem årene, og det skal opprettes fire til seks tverrfaglige og tverrsektorielle forskningssentre for kunstig intelligens, med oppstart i 2025. Regjeringen arbeider også for å styrke den digitale kompetansen, helt fra grunnskolen via videregående opplæring, fagskoler og høyere utdanning til etter- og videreutdanning.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har ansvaret for å koordinere digitaliseringspolitikken, og det enkelte fagdepartementet har ansvar for å prioritere og gjennomføre tiltak på egne sektorområder. Jeg er enig i Riksrevisjonens anbefaling om at Digitaliserings-

og forvaltningsdepartementet må styrke sin samordnings- og pådriverrolle for aktivt å stimulere til og legge til rette for ansvarlig bruk av kunstig intelligens i offentlig sektor i samarbeid med andre departementer. I regjeringens digitaliseringsstrategi er det uttalt at vi skal sørge for en mer helhetlig og langsiktig prioritering av digitaliseringstiltak i offentlig sektor. Mitt departement har allerede startet på den oppgaven.

Presidenten [10:28:04]: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Svein Harberg (H) [10:28:07]: Det er mulig jeg nå avslører en sterk interesse for akkurat dette feltet, og jeg har arbeidet mye med det. Det gjorde at jeg må ha et par kommentarer som ikke går direkte på rapporten, men på innlegget fra SV. For det første kunne det godt stått noe om «estiske» her. Jeg har vært på studietur til Estland nylig – som visepresident, riktignok – for å se hva de har gjort, ikke minst med hensyn til å bruke det digitale inn i valg gjennom sikre systemer. De ligger faktisk bortimot 20 år foran oss, og det er mye å lære – bare som en kommentar til at det estiske faktisk er interessant.

Så prøvde jeg å være litt beskjedent – det er ikke alltid så enkelt. Det gjaldt dette med kommersielle interesser, som Lysbakken var inne på, når det gjelder disse programmene. Det er kanskje det som er det mest spennende med videreutvikling av Tsetlin-maskinen – som egentlig er en gammel oppfinnelse, men som er plukket opp igjen. Utviklingen har skjedd ved kompetansetiljøet for kunstig intelligens på Universitetet i Agder, og de tar i bruk og arbeider på et språk maskinene liker. Det er ikke-kommersielt, for vedkommende som kunne tatt patenter og tjent store penger på dette, professoren, har lagt dette ut åpent for at alle skal kunne bruke det – det har vært et poeng for ham. Som jeg sa, er det ingen svarte bokser – jeg har faktisk en T-skjorte på kontoret der det står «no more black boxes», som jeg har fått av dem – og det er jo helt sentralt i bruken av kunstig intelligens. Det siste er at det, ifølge dem, bruker 1/5 000-del av energien i forhold til de systemene som er i dag, så det løser mange ting.

Det er ting her som gjør at vi kan være verdensledende på dette feltet, så jeg vil bare understreke det også, at det er muligheter til å ligge i front.

Presidenten [10:30:28]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [10:30:33]

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøkning om Arbeidsretta bistand frå styresmaktene til unge utanfor arbeidslivet (Innst. 51 S (2024–2025), jf. Dokument 3:17 (2023–2024))

Presidenten [10:30:49]: Etter ønske frå kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Agnes Nærland Viljugrein (A) [10:31:26] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke Riksrevisjonen for at de har levert et viktig arbeid til Stortinget i denne saken. I Riksrevisjonens rapport er deres overordnede vurdering at det er kritikkverdig at den arbeidsrettede bistanden fra myndighetene ikke bidrar nok til å få flere unge over i arbeid eller utdanning. Den arbeidsrettede bistanden er ikke tilstrekkelig tilpasset unge med sammensatte utfordringer, og unge med psykiske lidelser får ikke i tilstrekkelig grad en helhetlig og koordinert oppfølging av Nav og helsetjenesten.

Riksrevisjonen anbefaler at Arbeids- og inkluderingsdepartementet følger opp at Nav i større grad tilpasser virkemidler og tiltak etter behovene til de unge, plikten de har til å stille vilkår om aktivitet, og at kravene i ungdomsgarantien om individuelt tilpasset oppfølging oppfylles. I tillegg peker de på at Helse- og omsorgsdepartementet må forsterke arbeidet sitt med samhandling, sånn at unge med sammensatte utfordringer får mer helhetlig og koordinert oppfølging gjennom å bygge ned barrierer og gjøre felles satsinger og strategier bedre kjent i Nav og helsetjenesten.

Jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid om denne rapporten. Det er en samlet komité som slutter seg til Riksrevisjonens anbefaling og viser til at bedre inkludering av unge mennesker i arbeidslivet har vært et sentralt politisk mål gjennom flere år, med flere politiske satsinger som har som mål å få unge inn i arbeidslivet og bort fra helserelevante ytelser. Vi ber derfor Arbeids- og inkluderingsdepartementet vurdere hva som er årsakene til at tiltak gjennom mange år har hatt så liten effekt, og hvilke nye tiltak som kan ha effekt.

En samlet komité viser til at Perspektivmeldingen fra 2024 også påpeker de samme utfordringene som Riksrevisjonen trekker fram i dag, og at det er behov for samarbeid på tvers for å løse disse utfordringene. Vi er urolige for funnene Riksrevisjonens rapport presenterer, og mener funnene om manglende psykisk helsehjelp bør føre til en politisk vilje til å få ned ventetidene og gjøre det lettere for unge å få den hjelpen de trenger.

Partiene vil selv si noe om sine særmerknader, og jeg vil videre si noe om Arbeiderpartiets. For regjeringspartiene er målet om å få flere unge inn i arbeidslivet et

av våre viktigste mål. Ingen unge skal måtte kjenne på følelsen av at samfunnet ikke har bruk for dem, for det har vi. Derfor har vi innført ungdomsgarantien for alle unge under 30 år, der de skal sikres tett og god oppfølging av Nav til å kunne fullføre utdanning eller komme seg ut i arbeid. Likevel er det en stor jobb å gjøre for å hjelpe flere unge tilbake inn i samfunnet.

For meg er det viktig å si at hvis man er syk, blir ufør og ikke kan jobbe, har man rett på et fellesskap som stiller opp for en. Velferdsstaten vår er ikke til pynt, den er til bruk. Det er også en av grunnene til at noe av det første Arbeiderpartiet gjorde da vi kom i regjering, var å fjerne karensåret på AAP, som kastet folk ut av velferdsstaten – uten inntekt. Ingen blir mer friske av å kastes ut i fattigdom og usikkerhet. Tvert imot: Veien tilbake blir enda lengre.

Rapporten vi behandler i dag, viser at vi må gjøre mye mer. Vi trenger å utvikle ungdomsgarantien i Nav videre, sånn at unge møter tett og tilpasset oppfølging av det offentlige. Vi trenger et arbeidsliv som tåler å ta imot folk som ikke alltid kan jobbe 100 pst., men der arbeidsdagen og arbeidsoppgavene er tilpasset det man har kapasitet til. Vi trenger også å få ned ventetidene på psykisk helsehjelp, som denne regjeringen jobber med, sånn at unge kan få den helsehjelpen de trenger, for jo lenger tid unge må vente, jo lengre blir veien tilbake. Alle skal ikke og kan ikke jobbe 100 pst, men vi må gjøre det mulig å jobbe litt, eller gradvis mer og mer, hvis man er klar for det.

Kampen mot utenforskap, mot psykisk uhelse og for et arbeidsliv som har plass til alle, er en av våre aller største og viktigste kamper. Denne rapporten slår helt tydelig fast at vi fortsatt har en lang vei å gå.

Nils T. Bjørke (Sp) [10:36:27]: Eg vil starta med å takka saksordføraren for eit godt samarbeid.

Fleire i arbeid og aktivitet og færre på stønad har vore det overordna målet for arbeids- og velferdspolitikken gjennom mange år og gjennom mange regjeringar. I lengre tid har unge vore ei prioritert målgruppe for arbeidsretta bistand frå Nav. Det har vorte vedteke fleire politiske satsingar med mål om å få unge inn i arbeidslivet og bort frå helserelevante ytingar. Den siste perspektivmeldinga peikar på at sidan unge kan ha ein lang yrkeskarriere framføre seg, vil det gje betydelege gevinstar for den einskilde og for samfunnet å redusera talet på unge som ikkje er i arbeid.

Riksrevisjonen treffer rett ved å rapportera særskild om den arbeidsretta bistanden frå styresmaktene til unge utanfor arbeidslivet. Dette er bistand som er viktig for livskvaliteten til den einskilde og for samfunnet som heilskap. Difor er det kritikkverdig når den arbeidsretta

bistanden frå styresmaktene ikkje bidreg nok til å få fleire unge over i arbeid eller utdanning.

Eg vil særleg trekkja fram Riksrevisjonens tilråding om at Arbeids- og inkluderingsdepartementet skal følgja opp at arbeids- og velferdsetaten i større grad tilpassar verkemiddel og tiltak etter behova til dei unge.

Unge treng ofte bistand på tvers av ansvarsområde. Det inneber støtte og føreseieleg, individuelt tilpassa oppfølging frå ulike delar av hjelpeapparatet og gjerne samtidig.

Det forundrar meg at Riksrevisjonen har funne at effekten av arbeidet Nav har gjort, har variert lite i perioden 2018–2023. Det er dokumentert at tiltaket individuell jobbstøtte – IPS – har god effekt, men modellen er lite utbreidd. Få brukarar som har krav på individuell plan, får det. Difor ber komiteen Arbeids- og inkluderingsdepartementet om at ein i gjennomføringa av tilrådinga frå Riksrevisjonen vurderer kva som er årsaka til at gjennomførte tiltak og satsingar har hatt liten effekt, og kvifor tiltak som har effekt, vert nytta i for liten grad. Dette vurderingane må departementet nytta til å setja i verk tiltak som har effekt.

Hurdalsplattforma slår fast at det lokale Nav-kontoret skal vera ein tilgjengeleg kontaktstad for alle tenestene i arbeids- og velferdsforvaltninga og bidra til at brukarane får eit tilbod om heilskapleg oppfølging av sine behov, uavhengig av eigarskapen til ytingar og tenester. Det må liggja i botn av den vidare oppfølginga av rapporten.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:39:14]: Det er en viktig rapport som ligger til grunn for komiteens arbeid. Bakgrunnen for undersøkelsen er rett og slett at det er svært mange unge som står utenfor arbeidslivet. Det har vært et tema som tverrpolitisk har vært prøvd løst over tid, men når man ser rapporten, ser man at man i svært liten grad har lyktes.

I tillegg til at man ser at det er en dobling av unge uføre på uføretrygd, er det også svært mange av dem som er under 30 som lever på sosialstønad. Rapporten viser også til at OECDs andel unge som er på uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger, er mye lavere enn i Norge. Det er vel verken polare lavtrykk eller klimaet i nordiske land som gjør at vi er i den situasjonen vi er i i Norge, for da hadde situasjonen vært lik i Sverige og Finland. Vi må nok se på om vi i for stor grad har gjort det for enkelt å sette folk utenfor, for jeg tror svært mange unge faktisk har lyst til å være i jobb. Det viser seg også at å være i jobb, iallfall litt i jobb, kan være helsefremmende.

Da må man vel også ha lov å stille følgende spørsmål: Er det slik at man fra Navs side – som man ser og opplever har svært mye å gjøre, man har svært mange klagesaker, man klarer ikke å nå de målsettingene man

har om å svare ut – har løst et problem ved å sette folk over fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd? Det må man ha lov å stille spørsmål om, for jeg tror ikke vi kommer så veldig mye lenger bare ved å fortsette med samme medisin.

Fremskrittspartiet har fremmet flere forslag i denne salen, som alle har blitt stemt ned, som har én målsetting, og det er å prøve å ta tak i problemet. Før i tiden hadde man det som het midlertidig uførhet, hvor det etter en tid ble vurdert hvorvidt man kunne gå tilbake i yrkeslivet i mindre grad. Den ordningen er mer eller mindre borte. I Sverige har man en slik ordning, hvor man underveis i en uførhet blir vurdert, for å se på mulighetene for at man kan gå tilbake i jobb i mindre grad.

Fremskrittspartiet har også fremmet forslag om at man i større grad må få økt aktivitetsplikten for dem som mottar sosialstønad. Det er også stemt ned. Statsråden er enig med undertegnede i at det er et problem at man ikke når de målsettingene man har satt. Å bruke aktivitetsplikten er en plikt kommunene har. Det ble lagt fram en rapport som viser at den i altfor liten grad blir brukt, og at man på mindre plasser i større grad lykkes med å bruke aktivitetsplikten enn på større plasser. Da blir jeg forundret over at ikke resten av komiteen har sluttet seg til mindretallsforslaget fra Fremskrittspartiet. Det er jo ikke noe annet enn å be regjeringen om å følge opp dette overfor kommunene, for det er en plikt de har. Derfor blir jeg litt forundret over at det ikke er flere som stiller seg bak et slikt forslag.

Med det regner jeg Fremskrittspartiets forslag for tatt opp.

Presidenten [10:42:54]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Audun Lysbakken (SV) [10:43:13]: Noe av det politisk viktige med denne rapporten er at den understreker hva de reelle problemstillingene er, i en debatt som ofte bærer preg av forestillinger om unge uføre som lett bærer galt av sted. Vi har ikke en svær gruppe unge mennesker som ønsker å være syke. Vi har et for dårlig apparat og for få virkemidler til å følge opp dem som sliter på ulike vis, og til å hjelpe flere til å finne en meningsfull vei inn i aktivitet når det er mulig. Det handler nettopp om det Riksrevisjonen peker på. Det handler om individuell tilpasning, det handler om tilgang på meningsfull aktivitet, som kan være en begynnelse, det handler om manglende samordning og koordinering mellom ulike offentlige instanser, og det handler i en god del tilfeller om manglende psykisk helsehjelp.

Altfor ofte blir debatten om unge uføre en slags moralsk panikk, hvor all vekt veldig fort blir lagt på spørsmål som plikt til aktivitet, når det reelle problemet i mange tilfeller i mange kommuner er at det ikke finnes

et reelt og godt tilbud om aktivitet til veldig mange unge mennesker som ønsker det. Eller det blir en diskusjon om kutt i stønader – vi kan jo selv se effektene av AAP-kuttene for unge som forrige regjering gjennomførte. Det førte til at langt flere unge havnet nettopp i den køen og statistikken som vi diskuterer i dag.

Jeg synes at Riksrevisjonen har pekt veldig godt på de konkrete tingene som må gjøres. Det kan forhåpentligvis bidra til at vi kan få en mer edruelig debatt rundt den utfordringen vi står overfor, der høyresiden kommer med nye forslag inn mot valget neste år og nye, fir-kantede grenser der man ikke i det hele tatt tar stilling til nettopp hvor komplisert det er å forholde seg til de problemene disse menneskene har. Jeg tenker det også er viktig at regjeringen nå ikke går med på de premissene for debatten som høyresiden har satt, men isteden forholder seg til de veldig klare og konkrete anbefalingene Riksrevisjonen her kommer med.

Statsråd Tonje Brenna [10:46:02]: La meg begynne med å si at jeg er enig med Riksrevisjonen. Det er for mange unge som står utenfor arbeidslivet. Unge som opplever å stå på utsiden av arbeid eller utdanning, har ofte sammensatte utfordringer og et omfattende behov for hjelp. Vi må klare å koordinere innsatsen bedre og tilpasse tilbudet til de unge vi har som mål å nå. Jeg er enig med Riksrevisjonen og komiteen i at vi må gjøre mer for å få denne gruppen inn i arbeid eller utdanning.

Riksrevisjonens konklusjoner stemmer i stort med min forståelse av det som er hovedutfordringene når det gjelder myndighetenes arbeid med å redusere antallet unge som står utenfor arbeidslivet. Flere unge må få den hjelpen og støtten de trenger for å komme i jobb, og derfor har regjeringen jobbet intenst med dette siden dag én. Allerede i fjor sommer fikk vi på plass ungdomsgarantien, som skal sikre unge under 30 år en fast kontaktperson i Nav, og som skal bidra med tidlig, tett og tilpasset oppfølging helt fram til arbeid.

Regjeringen la den 6. september fram Meld. St. 33 for 2023–2024, En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd. Meldingen tar opp flere av konklusjonene og tilråningene fra Riksrevisjonen. Der foreslår vi en rekke nye tiltak som skal bidra til at flere unge kommer i arbeid og ikke ender på trygd.

Vi vil bl.a. sette i gang et forsøk med nytt ungdomsprogram, med større vekt på arbeidsrettet aktivitet og mindre vekt på helseutfordringer. Det er et ledd i arbeidet med å sørge for at færre unge havner på arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd.

Arbeidskraften er vår aller viktigste ressurs, og framover må den rett og slett forvaltes veldig mye bedre. Derfor vil regjeringen styrke innsatsen for å få flere inn i arbeidslivet.

I statsbudsjettet for 2025 har vi foreslått en økt satsing på arbeidsmarkedstiltak og nye tilbud til unge.

For å lykkes bedre med å gi unge et tilbud som bidrar til å få dem inn i jobb, må vi gi dem et mer helhetlig tilbud. Det betyr en mer systematisk og koordinert innsats fra arbeidsmarkeds-, helse- og utdanningssektoren. Regjeringen vil videreutvikle denne innsatsen, slik at flere unge med sammensatte behov får det best mulige tilbudet.

I et land som vårt, hvor hvem vi er, er så tett knyttet til hva vi gjør, er det ekstra viktig at unge mennesker opplever at det er plass til dem, bruk for dem og vilje til innsats for å få dem med i arbeidslivet. Når man treffer et nytt menneske i Norge, får man egentlig to biter med informasjon gjennom det første håndtrykket: Folk forteller hva de heter, og så forteller de hvor de jobber. Det betyr at det å stå utenfor er ekstra vanskelig, og kanskje særlig for unge, som har mange år på utsiden foran seg, om vi ikke klarer å ta tak i det.

Derfor mener jeg at dette grunnleggende sett handler om at nye generasjoner skal få oppleve tilhørighet, trygghet til å leve det livet de selv ønsker seg, og mulighet til å delta. Det er derfor blant de aller viktigste tingene vi må lykkes med i dette landet, for å kunne bygge et Norge hvor det er bruk for folk, hvor vi får produsert de varene og tjenestene vi trenger, og hvor vi får løst de oppgavene vi trenger å få løst i fellesskap. Derfor er jeg glad for Riksrevisjonens undersøkelser og påpekninger og kommer til å følge opp det som anbefales.

Presidenten [10:49:29]: Det blir replikkordskifte.

Svein Harberg (H) [10:49:52]: Det er tydelig understreket fra talerstolen at regjeringen satser på ungdomstiltak og vil det. Det gjorde den forrige regjeringen også, som iverksatte den nasjonale ungdomsinnsatsen. Riksrevisjonen har levert en viktig og god rapport, men det er relativt generelle anbefalinger – litt mer av det, litt styrking av det. Jeg lurer på om statsråden kunne gi oss noen knagger å henge dette på, og hva som kan utløse mer. Nå sier vi egentlig mer av det samme, men det har ikke utløst det vi vil. Har statsråden noe å melde – hadde jeg nær sagt – på akkurat det?

Statsråd Tonje Brenna [10:50:39]: Takk for et veldig godt spørsmål. Jeg tror vi skal klare å få til noe ganske komplisert sammen. Vi skal endre systemer, slik at de kan møte ethvert menneske med all dets kompleksitet enten de kommer inn via utdanning, via arbeid eller via helse og har behov for hjelp. Det kan se enkelt ut på papiret, men det er ganske krevende.

Den gode nyheten er at summen av det Riksrevisjonen peker på, de initiativene regjeringen har tatt til nå, og alt det vi er i ferd med å få vite om denne delen av be-

folkningen, kan hjelpe oss på vei med tanke på hva som kan fungere bedre.

Det blir understreket at IPS fungerer ganske godt, men at det kan brukes mer. Det er en veldig tydelig knagg. Det blir pekt på at utfordringen med å gi en varig ytelse til noen som potensielt kan ha et midlertidig hel-seproblem, er en utfordring og et dilemma – mener jeg – for politikken fordi folk skal ha trygghet, men vi skal ikke støte folk ut. Jeg mener også at veldig mange av tiltakene i stortingsmeldingen som etter hvert forhåpentligvis blir vedtatt finansiert og kommer på lufta, vil være nyttige bidrag for å komme et stykke videre.

Svein Harberg (H) [10:51:43]: Jeg takker for svaret, som peker på noen konkrete ting – det er bra. Riksrevisjonen er god, den har en god påminnelse og gjør noe med forvaltningen i dette arbeidet, men jeg har lyst til å spørre statsråden om det er noe statsråden mener Stortinget skal bidra ekstra med for å få dette til, for disse rapportene er jo også rapporter for Stortingets arbeid.

Statsråd Tonje Brenna [10:52:12]: Jeg mener at Stortinget bidrar med noe veldig viktig her i dag når vi har denne diskusjonen, basert på det Riksrevisjonen selv påpeker, men også basert på det engasjementet som er her i salen, fra dem som jobber med både helse-, utdannings- og arbeidslivspolitikkk til vanlig. Så tror jeg at Stortinget og også staten i stort, kommunene, kan gjøre mer av nettopp det, være interessert i å finne ut av dette og fatte beslutninger som gjør at man ser systemene våre mer helhetlig. Jeg tror vi i for mange år har gitt unge mennesker et tilbud om først å bli frisk, så å bli kvalifisert, og så få hjelp til å komme i arbeid, men for en 20-, 21- og 22-åring har tiden gått i kanskje tre–fem år, istedenfor en mer koordinert innsats. Det er en enkel ting å beskrive, en ganske krevende ting å løse, men jeg tror det starter med oss som beslutningstakere – tenke helhet fra start til slutt og prøve å trekke med oss systemene våre til å tenke helhetlig på koordinering av innsatsen mot unge mennesker.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:53:21]: Statsråden sier at hun vil følge opp de tilrådingene Riksrevisjonen har lagt til grunn. Et av de punktene som står her, er plikten arbeids- og velferdsetaten har til å stille vilkår om aktivitet for sosialhjelpsmottakere under 30 år. Vil også det bli fulgt opp?

Statsråd Tonje Brenna [10:53:40]: I sosialtjenesteloven er dette et ansvar som ligger veldig tydelig på kommunene, og representanten og undertegnede har jo møttes i flere omganger her for å diskutere nettopp det. Jeg tror vi må anstrenge oss for at kommunene følger opp sine forpliktelser, men jeg vil bare advare litt

mot å tro at dersom vi overprøver kommunenes ansvar, blir ansvaret tydeliggjort. Vi må holde fast ved at det er de i førstelinjen, som treffer det enkelte mennesket, som har et ansvar for å følge sosialtjenesteloven. Vi må ikke sementere det ansvaret og fordele det litt mellom stat og litt mellom kommune. Det tror jeg vil gjøre møtet mellom den enkelte saksbehandler og den enkelte unge mer komplisert.

At det er et behov for å styrke bevisstheten om dette i alle deler av velferdsforvaltningen vår, både fra helsesiden, fra arbeidssiden og også i det lokale når det gjelder samarbeid mellom skole, arbeid og helse, tror jeg er hevet over enhver tvil. Så mener jeg det er riktig, sånn som det står i lovverket i dag, at det er i møte med den enkelte at dette må overholdes, og at det er kommunenes ansvar.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:54:40]: Jeg er helt enig med statsråden, og det er klart at det vil være individuelle behov som må vurderes underveis. Det som er utgangspunktet for mitt spørsmål, er at man ser at det er stor forskjell mellom mindre steder og større steder, og det er mer det jeg er ute etter at statsråden vil følge opp. Hva er det som ligger til grunn? Er det noe vi kan gjøre for å få dette til å fungere like bra på store steder som på mindre steder?

Statsråd Tonje Brenna [10:55:07]: Jeg vil iallfall følge opp det i den dialogen jeg har med kommunene når det gjelder å bruke hele verktøykassen kommunene har for å få folk i aktivitet. Jeg mener at vi i møte både med unge mennesker og med innvandrerne våre egentlig har en større verktøykasse enn den vi benytter oss av i det daglige gjennom Nav-systemet fra kommunenes side, og også store muligheter til å koordinere innsatsen bedre.

Jeg mener også at det er et stort potensial for å trekke næringslivet tettere inn og samarbeide bedre med et arbeidsliv som på den ene side skriker etter folk, men som på den annen side er redd for risikoen de løper ved å ansette noen de ikke vet vil være 100 pst. til stede, eller 100 pst. produktive 100 pst. av tiden. Derfor er det forslaget jeg kom med til Stortinget for kort tid siden om å lage en ny variant av lønnstilskudd, som kan vare noe lenger og ha flere elementer av kvalifisering underveis, hvor man gradvis blir lønnsinntaker istedenfor å ha lønnstilskudd inne som en del av det man får utbetalt, et viktig forslag, for det gjør at man kan samarbeide tettere i oppfølgingen av de unge.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed avslutta.

Statsråd Jan Christian Vestre [10:56:25]: Jeg er også glad for at Riksrevisjonen har sett på Navs og helse- og

omsorgstjenestens oppfølging av unge med psykiske lidelser utenfor arbeidslivet. Undersøkelsen viser at psykiske lidelser er blant de vanligste diagnosene hos mottakere av helserelaterte ytelser, og at unge med psykiske lidelser ikke i tilstrekkelig grad får helhetlig og koordinert oppfølging av Nav og helse- og omsorgstjenestene våre.

Arbeidsdeltakelse er i mange tilfeller også helsefremmende. Det vet vi, og vi vet også at mange med psykiske plager og lidelser både kan og vil jobbe. Myndighetene jobber derfor for en mer helhetlig oppfølging fra Nav og helse- og omsorgstjenesten, ikke minst at de skal bidra til å inkludere flere unge utenfor arbeidslivet. Vi ser at det er en rekke utfordringer vi må ta tak i, slik Riksrevisjonens rapport viser.

Regjeringen har lagt fram en opptrappingsplan for psykisk helse, og der er et av målene å redusere andelen unge som blir uføre som følge av psykiske plager og lidelser. Denne planen har en rekke tiltak for bedre forebygging og bedre oppfølging og hjelp til mennesker med psykiske helseutfordringer. Planen kommer også med en forpliktelse om å trappe opp innsatsen i kroner og øre, slik at det finnes virkemidler rundt om i Norge for å kunne inkludere flere. Det gjør vi fordi arbeidet med å få flere i arbeid, utdanning og aktivitet står helt sentralt. Alle skal med.

Regjeringen vil inkludere flere med helseutfordringer i arbeid, styrke arbeidsrettet rehabilitering og forbedre arbeidsmiljøet gjennom samarbeid mellom helsesektoren og arbeids- og velferdssektoren. Arbeidsinkludering og jobbmestring bør i større grad inkluderes som behandlings- og/eller rehabiliteringsmål i ordinære helse- og omsorgstjenester.

Helsedirektoratet og Arbeids- og velferdsdirektoratet utarbeider nå nasjonale faglige anbefalinger for tjenesteutøvere innen arbeid og helse, herunder om individuell jobbstøtte og HelseIArbeid. Direktoratene har også fått i oppdrag av regjeringen å utvikle nye tjenestehandlingsmodeller for å understøtte nettopp et forsterket samarbeid mellom de ulike sektorene. Her er vi avhengig av at alle trekker i den samme gode retningen.

Jeg er enig med Riksrevisjonen, som peker på at dagens digitale løsninger for informasjonsutveksling mellom Nav og helsetjenesten er et hinder. Derfor jobber også Helse- og omsorgsdepartementet nært og godt sammen med kollegaene i Arbeids- og inkluderingsdepartementet for å forbedre informasjonsutvekslingen mellom etatene til det beste for innbyggerne våre, slik at vi i større grad kan følge opp, fange opp og gi den veiledningen og oppfølgingen som er nødvendig for at den enkelte skal føle seg sett og kunne bli inkludert.

Det er et svært viktig mål for regjeringen og for oss alle å møte disse utfordringene med innsatser på en rekke områder, og det er det vi gjør.

Presidenten [10:59:42]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:59:52]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å innføre offentlig finansierte vaksiner mot vannkopper og helvetesild (Innst. 26 S (2024–2025), jf. Dokument 8:165 S (2023–2024))

Presidenten [11:00:11]: Etter ønske frå helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til eit replikkordskifte på inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Even A. Røed (A) [11:00:43] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for samarbeidet i saken og forslagsstillerne for å understreke viktigheten av vaksiner.

Folkehelseinstituttet utreder nå spørsmålet om å tilby vaksine mot vannkopper til barn og vaksine mot helvetesild til voksne gjennom vaksinasjonsprogram. Det er den riktige veien å gå. Det er viktig at vi i møte med vaksinasjon og legemidler legger solide helsefaglige og samfunnsøkonomiske vurderinger til grunn for prioritering av vaksiner. Det vil ikke være riktig vei å gå at vi i denne salen, uten helsefaglig kompetanse eller med det nødvendige kunnskapsgrunnlaget, tar beslutninger om hvilke vaksiner som skal benyttes, og ikke.

Det er både høy tillit til og oppslutning om vaksinasjonsprogram i Norge. Å politisere hvilke vaksiner vi skal bruke, og ikke, vil kunne svekke det. Resultatet vil være det motsatte av det som ønskes: Færre vil kunne vaksinere seg.

Vi bør sette i gang et vaksinasjonsprogram, og det er vi i gang med. Denne salen har vedtatt det, og det følges opp i statsbudsjettet for 2025. Vi starter med aldersgruppen 65 år og eldre. Vi etablerer også en påminnesordning for vaksinasjon. Både dette og barnevaksinasjonsprogrammet er viktig for at vi skal forebygge sykdom, sykefravær og dødsfall – en forebygging som også vil ha effekt på helsetjenestene våre, fordi det vil bidra til at færre trenger behandling.

Vi er alle enige om at vaksiner er bra, og at vi trenger dem i møte med nye utfordringer i helsetjenestene. Vaksiner mot vannkopper til barn og mot helvetesild til voksne er under utredning, og vi ser fram til resultatet av dette.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:02:43]: Høyre mener vaksine er et viktig tiltak for å beskytte befolkningen mot spredning av smittsomme sykdommer, og Høyre er opptatt av at flere skal gjennomføre vaksiner for å sikre bedre helse i befolkningen, men også for å ta ned belastningen på arbeidslivet. Derfor har Høyre ved flere anledninger løftet opp behovet for å få på plass et voksenvaksinasjonsprogram med en automatisk påminnesordning for vaksiner. Høyre fikk flertall for dette i Stortinget i 2021.

Vannkopper er ikke en del av barnevaksinasjonsprogrammet og regnes i de aller fleste tilfeller som ufarlig for barn, men i noen tilfeller kan barn bli svært syke, og det kan bli alvorlig. Helvetesild forårsakes av det samme viruset som vannkopper og kan reaktiveres i voksen alder. Helvetesild er en smertefull sykdom, og én av tre rammes av sykdommen i løpet av livet. Begge, både vannkopper og helvetesild, må vi ta på alvor. Vi vet at særlig grupper som er sårbare eller har økt risiko, kan bli ekstra utsatt for vannkopper og helvetesild.

Folkehelseinstituttet er allerede i gang med å utrede spørsmålet om å tilby vaksine mot vannkopper til barn og vaksine mot helvetesild til voksne gjennom vaksinasjonsprogram. Høyre mener det er riktig å få dette kunnskapsgrunnlaget på bordet før vi tar en eventuell beslutning, bl.a. for å kunne vurdere effekten som kan oppnås ved vaksinasjon, sykdomsbyrden av vannkopper og helvetesild, den samfunnsøkonomiske effekten – Oslo Economics har allerede gjort noen utredninger – og ulemper tiltaket eventuelt kan ha.

Høyre erkjenner også at ting tar for lang tid når det gjelder å tilgjengeliggjøre vaksiner. Allerede i 2020 ble Folkehelseinstituttet bedt om å vurdere om vaksine mot vannkopper skulle tilbys, men utredningen er fortsatt ikke ferdig, selv om vi selvsagt også skal ta høyde for unntakssituasjonen som har vært i forbindelse med koronapandemien. Derfor mener Høyre det er viktig at regjeringen får fart på dette arbeidet, sånn at det kan gjøres eventuelle endringer og utvidelser i vaksinasjonsprogrammet.

Høyre vil avvente et kunnskapsgrunnlag, men vi er også opptatt av at det i det kunnskapsgrunnlaget legges politiske føringer for hvilke vaksiner vi skal ha i landet vårt. Forslaget innebærer at dette skal innføres fra 1. januar 2025, og det vil også ha en del budsjettmessige konsekvenser som det ikke er gjort rede for i forslaget.

Presidenten [11:05:22]: Før Siv Mossleth frå Senterpartiet får ordet som neste talar, skal me ha ei helsing.

Talmannen i den finske riksdagen, Jussi Halla-aho, er på offisielt besøk til Noreg. Han har program i Oslo i dag og i Kongsberg i morgon. Talmannen og delegasjonen hans er til stades på galleriet. Me ønskjer han vel-

komen til Stortinget og vonar det blir eit godt opphald i Noreg.

Då går me vidare på talarlista.

Siv Mossleth (Sp) [11:06:11]: Vaksiner beskytter befolkningen mot spredning av smittsomme sykdommer. Senterpartiet mener at riktig vaksiner er et godt tiltak for bedre helse i befolkningen. Folkehelseinstituttet utreder nå spørsmålet om å tilby vaksine mot vannkopper til barn og vaksine mot helvetesild til voksne gjennom vaksinasjonsprogram.

Det er klokt å legge solide helsefaglige og samfunnsøkonomiske vurderinger til grunn for prioritering av vaksiner i vaksineprogram. Et voksenvaksinasjonsprogram vil bidra til bedre forebygging og forhindring av sykdom hos eldre, lavere belastning på kommunal helsetjeneste, lavere belastning på spesialisthelsetjenesten og færre sykehusinnleggelses.

Et offentlig vaksinasjonsprogram må videreutvikles i takt med ny kunnskap. Dette vil gi tillit til vaksineprogrammet og bidra til økt bruk. Å ta vaksiner er frivillig i Norge, og tillit til de faglige vurderingene som gjøres, er viktig for folks motivasjon til å ta vaksiner. Regjeringa vil innføre et sånt voksenvaksinasjonsprogram, og det er satt av penger til det i statsbudsjettet for 2025. Det er et kjærkomment tiltak for bedre folkehelse.

Bård Hoksrud (FrP) [11:07:55]: Det er litt av et navn på denne vaksinen. Jeg tror vel denne salen aldri før har sagt et sånt ord så mange ganger i Stortinget.

Jeg skulle veldig gjerne sett at vi hadde et litt mer framoverlent flertall som faktisk var villig til å ta noen grep for å sikre at vi kunne kommet i gang med vaksiner mot vannkopper og helvetesild. Debatt om HPV-vaksine har vi hatt for ikke så lenge siden, det har vært debatter ute i det offentlige rommet, og da er plutselig partiene veldig villige til å se på det og ta diskusjonen om vi skal velge det ene eller det andre. Men her må man vente og se, istedenfor å handle.

Jeg mener at vi ikke behøver å vente så veldig mye lenger. Det er gjort vurderinger. Det er anbefalt, bl.a. når det gjelder helvetesild, at man skal gi muligheten til å vaksinere deler av befolkningen som er i risikogruppen. Her handler det bare om å være villig til å sette i gang og sørge for at man kommer i gang så raskt som mulig, til beste for innbyggerne våre, som slipper å få vannkopper og ikke minst helvetesild.

Konsekvensen av ikke å ville handle er jo at vi da legitimerer en større todeling av helsevesenet, for dette er vaksiner en kan få kjøpt og få i det private helsevesenet, men det koster penger å kjøpe disse vaksinene. Det er en del personer som faktisk ikke har råd til det, og som derfor vil ha langt større sjanse for å bli syke, mens folk som har penger og kan kjøpe disse vaksinene, vil slippe å bli

syke. For meg er det ganske utrolig, men det er kanskje ikke viktig nok til at man vil prioritere det, spesielt fra partier som ofte er opptatt av forskjellsbehandling, som Rødt og SV.

Til dem av dere i denne salen som er opptatt av å vente på en utredning, så pågår den, og den har holdt på ganske lenge, i hvert fall siden 2022. Vi behøver ikke å bruke så veldig mye lengre tid, og jeg forventer at man faktisk får dette fram nå.

Rapporten fra Oslo Economics har slått fast at samfunnskostnadene for tapt livskvalitet er på 1,5 mrd. kr, og at samfunnets produksjonstap er på ca. 460 mill. kr. Det viser at det er fornuftig å sørge for å komme i gang med disse vaksinene. Mange andre land har gjort det og har hatt det i flere år, og flere er på trappene, mens i Norge skal vi bruke lang, lang tid, istedenfor faktisk å komme i gang med viktig vaksiner, som er viktig for befolkningen.

Jeg ønsker å ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten [11:10:52]: Representanten Bård Hoksrud har teke opp dei forslaga han refererte til.

Marian Hussein (SV) [11:11:08]: For oss i SV har kampen for å få et voksendvaksinasjonsprogram og det å kunne debattere vaksinetilgangen vært en viktig sak. Det har vært en viktig sak som vi fikk gjennomslag for, og det er veldig gledelig å se at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2025 går inn for å innføre et slikt vaksinasjonsprogram for voksne.

Samtidig vet vi at det ikke kan være slik at fordi enkelte representanter fra Stortinget har vært på reise i andre land, skal Norge plutselig begynne å innføre vaksiner i de ulike programmene. Dette forslaget kom jo som følge av at et enkeltmedlem fra Fremskrittspartiet har vært på reise til et annet land og oppdaget at vaksineprogrammene er forskjellige fra land til land. I Norge er det Folkehelseinstituttet som anbefaler vaksineprogrammer, og der vet vi at det skjer ulike endringer. Det er samtidig viktig at vi øker ulike tiltak som er viktige både for å beskytte befolkningen mot spredning av smittsomme sykdommer og for å unngå unødvendig uhelse.

Det er viktig for oss at vaksineprogrammene skal være gratis, og i hvert fall at egenandelen skal være lav. I det siste har jeg snakket med veldig mange ulike mennesker som opplever at det er ganske dyrt å ta ulike vaksiner som er helsefremmende. For å holde helseforskjellene nede må vi ha en helhetlig gjennomgang av vaksineprogrammene for både voksne og barn, men det kan heller ikke være sånn at vi som er folkevalgte, skal løpe fremst for de dyreste vaksineprogrammene, eller at vi skal gå på akkord med de faglige anbefalingene vi er nødt til å ha.

Vi ser fram til at voksendvaksinasjonsprogrammet innføres i sin helhet, og at det kommer veldig tydelig, men også at vi i tiden som kommer, med økende forskjeller, holder prisene for helseutgifter nede.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:14:05]: Vaksiner har vært diskutert i denne salen før, til og med navn på vaksiner. Det gjelder HPV-vaksinen, og det gjelder andre typer vaksine. Det gjør befolkningen og det gjør representanter fordi vi tror at det er utrolig viktig å vaksinere. Vi vil forebygge, vi vil utrydde, og vi vil behandle. Vaksiner har vært bra for unger, og det er bra for voksne. Det har utryddet sykdommer, det har ført til færre skadevirkninger, og det har skapt bedre helse. Det har redusert kostnader, det har redusert pengebruk, og ikke minst har det redusert lidelser hos enkeltpersoner.

I dag diskuterer vi vannkoppevaksine. I utgangspunktet er ikke vannkopper farlig for unger, men det som er utfordrende, er at det er store kostnader med det. Ikke bare må foreldre være hjemme fra jobb, men det er også store kostnader i helsevesenet, for hvis det kommer inn barn på sykehus som har hatt vannkopper de siste ukene, må de isoleres over lang tid. Kreftpasienter og andre pasienter med dårlig immunforsvar kan ikke være på samme avdeling som disse pasientene. Da kan mange eldre pasienter få helvetesild, som kan komme og gå med store smerter, stort fravær og isolasjon.

Kristelig Folkeparti har – faktisk sammen med Fremskrittspartiet – gått inn for disse to forslagene, og det er fordi vi mener at andre land har gjort gode undersøkelser, har hatt god effekt og har vist at dette har gitt både unger og voksne et bedre liv.

Jeg synes det er spesielt når SVs representant sitter her og sier at det er fordi én har vært på reise. Hadde det vært så lett! Dette handler faktisk om at vi ønsker å skape et engasjement for denne typen vaksine, på samme måte som det ble gjort for HPV-vaksinen i sin tid. Vi fikk resultater.

Til slutt vil jeg gi ros til regjeringen for det de nå gjør med voksendvaksinasjonsprogrammet. Jeg håper at en også legger vekt på påminnelser til de eldre når vaksine begynner å gå ut og mister virkning, for veldig mange har tatt vaksine én gang, og så glemmer de å fylle på. Det er ganske viktig for mange å få det på en lett måte, sånn at vi klarer å følge opp dette vaksinasjonsprogrammet, og at det har effekt over tid.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:17:12]: Vaksiner er rett fram geniale oppfinnelser. Takket være vaksiner lever vi lenger, vi blir friske fra og overlever sykdommer som forfedrene våre døde av, og vi får bedre liv, rett og slett. Det at det kontinuerlig forskes, utvikles, prøves ut, utvides og stadig skjer fremskritt, er faktisk et tegn på sivilisasjonens fremskritt, som vi skal være utrolig

takknemlige for. Det at det er så høy tillit i den norske befolkningen til vaksinene våre, til vaksineprogrammene, det at det er så høy oppslutning også om de tilbudene som gis i vår felles helsetjeneste, er utelukkende veldig positivt.

Så til denne konkrete saken: De fleste barn gjennomgår som kjent vannkopper, og for de aller fleste er sykdommen helt ufarlig. Etter smitte forblir vannkoppeviruset i kroppen, og det kan altså reaktiveres og gi utbrudd av såkalt helvetesild, særlig hos eldre og for personer med svekket immunforsvar. Til tross for at vannkopper er ufarlig for de fleste, gir sykdommen en belastning for samfunnet, bl.a. ved at foreldre må være borte fra jobb. Vi vet også at helvetesild hos voksne og eldre er en smertefull sykdom, og noen får alvorlige komplikasjoner. Samlet fører altså smitte med vannkoppeviruset til betydelig sykdom og til byrde for samfunnet.

Regjeringen har nå foreslått å etablere et nasjonalt voksendvaksinasjonsprogram, også for dem som er i risikogrupperne, og et av målene med å etablere nettopp et sånt program er at det kan utvides. Nå går vi i gang med vaksine mot korona, influensa og pneumokokksykdom for dem over 65 og risikogrupperne. Jeg er helt enig med representanten Bollestad i at det er særdeles viktig at vi nå også har fått på plass og får på plass denne påminnesordningen, slik at man kan friske opp vaksiner en både skulle ha tatt og har tatt, men at en også får påminnelse om nye vaksiner.

Vaksine mot helvetesild, som vi diskuterer i dag, er også en type vaksine som kan bli aktuelt å innlemme i dette offentlige voksendvaksinasjonsprogrammet. For å gjøre det må vi ha mer kunnskap om vaksinen, dens fordeler og ulemper og de samfunnsøkonomiske effektene av dette. I Norge har vi etablert et system for å utrede offentlig finansiering av vaksiner, og det er Direktoratet for medisinske produkter som har ansvaret for dette systemet, i samarbeid med Folkehelseinstituttet. De to etatene har allerede startet en utredning av vaksinasjon mot vannkopper for barn og helvetesild for voksne.

Vi trenger altså den kunnskapen for å kunne bestemme prioriteringene videre. Så snart vi har et godt kunnskapsgrunnlag, en samlet faglig vurdering og en anbefaling fra etatene, vil vi ta stilling til dette. Det vil også gi Stortinget et best mulig grunnlag for å kunne ta stilling til om vi skal prioritere å finansiere vaksinasjonstilbud mot vannkopper og helvetesild, opp mot andre viktige vaksiner og formål i helsetjenesten.

Presidenten [11:20:15]: Det blir replikkordskifte.

Erlend Svoldal Bøe (H) [11:20:31]: Kunnskapsgrunnlaget for både vannkopper og helvetesild blir etterlyst fra flere, så spørsmålet mitt til statsråden er: Når

kan vi forvente å få dette kunnskapsgrunnlaget, all den tid det har tatt veldig lang tid?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:20:44]: Jeg er for så vidt enig i at dette tar litt tid. Det er blitt meg fortalt at dette er en ganske komplisert utredning, som også har blitt noe forsinket allerede, så jeg kan ikke i dag si når vi har de faglige vurderingene og anbefalingene klare. Det jeg kan si, er at vi har en helt tydelig ambisjon om å utvikle voksendvaksinasjonsprogrammet framover. Det er også derfor vi har foreslått det og finansiert det. Vi er glad for at Stortinget sannsynligvis også slutter seg til det, og at det er bred politisk enighet om dette. Det ville vært veldig rart hvis regjeringen skulle sagt hit, men ikke lenger – å ha fått på plass et grunnleggende vaksinasjonsprogram, og så ikke hatt som mål å utvide det.

Det er mange viktige formål, og det er mange viktige vaksiner. Vi hadde en god diskusjon her for noen dager siden om en annen viktig vaksine også. Medisinske framskritt gjør at det stadig vil komme nye vaksiner, så det er en viktig helsemessig og samfunnsmedisinsk vurdering som hele tiden må gjøres, av kost-nytte, hvilke fordeler og ulemper det er, og hvordan man samlet sett bør innrette dette vaksinasjonsprogrammet for at flest mulig skal få et best mulig tilbud.

Erlend Svoldal Bøe (H) [11:21:47]: Statsråden sier at det er regjeringen som foreslår et voksendvaksinasjonsprogram, men det er det ikke. Stortinget vedtok det i juni 2021. Det var mange partier som var med på det vedtaket, og det er det regjeringen følger opp nå.

Jeg har et spørsmål til statsråden som gjelder den automatiske påminnesordningen, for i forslaget til statsbudsjett er det foreslått at den ordningen skal avgrenses til sesonginfluensa og covid-19, men vi vet jo at FHI har en rekke andre anbefalte vaksiner, f.eks. påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste og pneumokokkvaksine.

Hva er grunnen til at regjeringen har valgt å avgrense påminnesordningen til kun å gjelde sesonginfluensa og covid-19, og ikke de andre FHI-anbefalte vaksinene?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:22:36]: Dette vil være helt naturlige utvidelser. Man må komme i gang. Når vi etablerer et sånt voksendvaksinasjonsprogram, er vi avhengige av at det blir vellykket, og det skal på plass både riktige rutiner og riktig kunnskap. Dette skal fungere, så det er vel gjort noen faglige vurderinger av at man bør begynne der, og så, når man henter erfaringer underveis, er det helt naturlig både at man har en veldig omfattende løsning for påminnelser og for varsling, og – som jeg sa – at vi framover kan utvide dette program-

met til flere vaksiner. Da er det viktig at vi velger de vaksinerne som har de største positive gevinstene for samfunnets del.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:23:14]: Spørsmålet mitt var hva som var den faglige begrunnelsen for at en avgrenset det. Statsråden viser til en faglig begrunnelse, men spørsmålet mitt er: Hva er den faglige begrunnelsen for at en har valgt å begynne med sesonginfluensa og covid-19, og ikke andre FHI-anbefalte vaksiner?

Så spørsmålet mitt er igjen: Hva er den faglige begrunnelsen for at en ikke har valgt å gå i gang med det nå, når anbefalingen fra Folkehelseinstituttet om hva en bør påminnes om, allerede ligger klar? For eksempel for kikhoste, altså hundredagershoste, som har gått veldig lenge nå, er det en klar anbefaling om en påfylling hvert tiende år. De anbefalingene ligger der, og da blir spørsmålet mitt igjen: Hva er den faglige grunnen til at en ikke har tatt det inn i påminnesordningen, når anbefalingene ligger der? Det var det som var spørsmålet mitt.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:24:01]: Det svarte jeg også på. Vi er opptatt av at dette skal fungere godt, at løsningen skal være robust, at den skal fungere etter intensjonen, og at den skal oppleves som meningsfull også for brukerne. Når man ruller ut såne store endringer, er det ganske naturlig at man begynner et sted. En begynner kanskje med de mest kjente, der en har best oversikt, og så, når en henter erfaringer med dette systemet, utvikler man det videre og utvider det. Det kan godt være at vi henter noen erfaringer som gjør at vi kan forbedre varslingsystemet underveis, og det vil være helt naturlig at en også legger inn flere vaksiner i programmet senere. Det er ikke en uvanlig måte å utvikle såne velferdsordninger på i Norge, og heller ikke i andre land.

Bård Hoksrud (FrP) [11:24:59]: Statsråden sier at han er opptatt av kunnskapsgrunnlaget. Etter det jeg har funnet ut, har Direktoratet for medisinske produkter, DMP, sendt over en anbefaling om vaksine mot helvetesild for pasienter med nedsatt immunforsvar. Direktoratet har imidlertid ikke mulighet til å innvilge refusjon for vaksiner, kun legemidler. Denne anbefalingen ble sendt til Helse- og omsorgsdepartementet i mai 2023, i forbindelse med behandlingen av sak 2023/2294 og Statens legemiddelverks rapport 22/15122. Stemmer dette, eller stemmer det ikke at departementet har fått en anbefaling om å anbefale dette for risikogrupper?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:25:40]: Det er riktig at Direktoratet for medisinske produkter har vurdert dette spørsmålet, og de anbefaler at vaksinen fi-

nansieres på blå resept for personer med svekket immunforsvar og høy sykdomsrisiko. Dette spørsmålet er nå til behandling i departementet. Det skal det gjøres en grundig faglig vurdering av, og vi ser også det i sammenheng med de øvrige spørsmålene knyttet til disse vaksinerne, og da en mulig innlemmelse i det nasjonale vaksinasjonsprogrammet.

Bård Hoksrud (FrP) [11:26:09]: Jeg registrerer at statsråden i sitt innlegg sa at man trengte kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget har man også fått fra den faglige myndigheten. Dette kom over i mai 2023, jeg oppfatter at statsråden bekrefter det, og vi er altså nå i november 2024. Er det økonomi som gjør at man ikke vil få på plass en ordning for denne gruppen, eller hva er begrunnelsen, når anbefalingen åpenbart er gitt til departementet og statsråden? Da må statsråden svare på hvorfor han ikke vil innføre dette for de menneskene.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:26:42]: Det er litt forskjellige spørsmål her. Det ene er spørsmålet om en skal tilby befolkningen bredt en vaksinasjon mot disse sykdommene, og da i de aldersgruppene vi snakker om. Et annet spørsmål er om dette skal være et tilbud innenfor blå resept-ordningen for andre grupper. Jeg mener det er naturlig at man vurderer de spørsmålene i sammenheng. Så snart vi har fått de faglige vurderingene fra direktoratet og Folkehelseinstituttet på de nevnte vaksinerne, vil man også kunne gjøre en helhetlig vurdering av om dette skal gå inn i vaksinasjonsprogrammene, eller ikke.

Det er veldig viktig at vi ser helhetlig på dette, for alle vaksiner har en kostnad, og hvis vi prioriterer denne over bordet nå, vil det kunne ha konsekvenser for andre vaksiner som kanskje har større nytte for enkeltmennesker og samfunnet som sådan. Derfor er det veldig viktig at vi lar fagmyndighetene få gjøre sine faglige vurderinger, og så kan vi gjøre en beslutning etterpå om hva som skal og ikke skal inngå i vaksinasjonsprogrammene. Det kommer vi til å gjøre når det faglige grunnlaget er på plass.

Bård Hoksrud (FrP) [11:27:46]: Det er en faglig begrunnelse som har kommet til departementet for lenge siden, i 2023, om de gruppene som er spesielt utsatt her. Det jeg oppfatter da, er at statsråden mener at han ikke vil sørge for at grupper som er i en situasjon som gjør at det anbefales at de skal få det, skal få det. Det er sånn jeg må tolke statsrådets svar nå, at han egentlig ikke bryr seg om dem DMP har anbefalt at skal få vaksiner.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:28:27]: Nå har vi jo gått til Stortinget med et forslag til et voksevak-

sjonsprogram og også med finansiering av et slikt program, og da ville det være litt rart hvis vi ikke var oppatt av at effektive vaksiner tas i bruk. Jeg tror representanten innerst inne er enig i at når det er satt i gang et utredningsarbeid – som direktoratet og Folkehelseinstituttet nå holder på med, som riktignok er noe forsinket, det har vist seg å være et komplisert arbeid – er det en fordel at vi ikke går inn og tar en «shortcut» i den prosessen og begynner å ta stilling til enkeltdeler av dette opplegget, istedenfor å få et helhetlig, saklig vurderingsgrunnlag som nøkternt vurderer fordeler opp mot ulemper, ser på kostnader, ser på effektene for den enkelte, ser på den samfunnsmedisinske effekten av dette og ut fra en større sammenheng vurderer om det er riktig å ta det inn eller ikke. Ellers kommer vi i en situasjon hvor vi nærmest på måfå tar vaksiner inn og ut av vaksinasjonsprogrammene våre, og det er en utvikling jeg vil advare imot.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:29:44]: Jeg ønsker å følge opp representanten Svoldal Bøes replikkrunde med statsråden.

Vi har et barnevaksinasjonsprogram der det er påminnelser, slik at vi skal ha effekt av det livet ut og være vaksinert av det vi får som barn. Når det gjelder voksenvaksinasjonsprogrammet, er det tre vaksiner som nå legges inn i programmet, men skal vi ha effekt av alt det vi har vaksinert barna våre for, må vi følge opp at de voksne får påfyll.

Da spør jeg: Hvorfor legger en ikke da inn dette? Det ligger som en mulighet i barnevaksinasjonsprogrammet at en kan følge opp vaksineringen når en blir voksen. Da kan en få en påminnelse om at Bollestad, nå må du faktisk få påfyll av stivkrampevaksine – neste gang du faller, må du faktisk få det. Dette er utrolig viktig for at vi skal ha effekt av de pengene vi har satset på dette, og for at folk skal få helseeffekt av det. Tenker ikke statsråden slik?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:30:48]: Som jeg har sagt flere ganger, mener jeg det er veldig viktig at vi har fått på plass et voksenvaksinasjonsprogram, og jeg mener det er et gjennombrudd at vi nå får på plass en ordentlig varslingsordning og påminnelsesordning. Det er bra at det er mange som er engasjert i det. Vi er opptatt av at dette skal fungere godt, og derfor er det naturlig at man begynner med noen vaksiner og noen påminnelser, men vi har en helt klar ambisjon om at vi skal utvide dette. Basert på de erfaringene en gjør seg, og basert på bruken av disse tjenestene, vil det være naturlig å se på hvordan vi kan innlemme flere nyttige vaksiner i selve programmet, men også å se på hvordan disse påminnelsesordningene kan utvides. Målet må være at vi har et heldekkende voksenvaksinasjonspro-

gram som gir god kunnskap og informasjon om alle relevante vaksiner, som etter hvert vil gi påminnelse om alle gode og relevante vaksiner, kanskje til og med etter hvert også persontilpasset, slik at man får en ekstra obs hvis man er i en risikogruppe, og at vi har gode vaksiner i vaksinasjonsprogrammet.

Dette har bare så vidt startet, og vi skal utvikle det videre framover.

Liv Kari Eskeland hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [11:31:51]: Replikskordskiftet er omme.

Erlend Svoldal Bøe (H) [11:32:12]: Det ble i starten sagt fra representanten fra Arbeiderpartiet at en skal være forsiktig med hvordan en diskuterer vaksiner. Det mener jeg man ikke skal være, for det er Stortinget og politikerne som legger de politiske rammene for hvordan vi gjør det. Det er DMP, altså Direktoratet for medisinske produkter, og Folkehelseinstituttet som gjør metodevurderinger og framskaffer kunnskapsgrunnlaget, men beslutningen om hva som skal være offentlig finansiert, blir tatt i Helse- og omsorgsdepartementet.

Vi diskuterer vaksiner ofte. Det gjorde vi med HPV-vaksinen og hvilke føringer vi skulle legge for den. Regjeringen gjorde etter hvert endringer i det, etter at Høyre tok det opp. Det gjorde vi under koronaen, da vi diskuterte koronavaksinen, og vi gjør det også i dag, når vi diskuterer vannkopper og helvetesild. Det er helt vanlig at vi diskuterer de politiske rammene for hvordan dette skal være.

Jeg ble veldig skuffet over svaret fra statsråden, for det var ikke et svar på de spørsmålene jeg hadde om den automatiske påminnelsesordningen. Da bør statsråden lese det som var vedtaket fra Stortinget i juni 2021. Der står det helt klart og tydelig at det var for difteri, stivkrampe og kikhoste en skulle lage en slik påminnelsesordning, og her står en og snakker om sesonginfluensa og covid-19 i forbindelse med den ordningen. Det er selvfølgelig viktig også, men en må sette seg inn i det som var Stortingets vedtak fra juni 2021. Det vedtaket følger ikke regjeringen opp.

En velger også å avgrense ordningen til dem som er over 65 år, selv om vi samtidig, i det samme stortingsvedtaket fra 2021, påpekte bl.a. belastningen for arbeidsliv, sykefravær og en bedre helse i befolkningen. Så jeg synes ikke det var et godt nok svar på spørsmålet om hva som var den faglige begrunnelsen for hvorfor en har valgt å holde utenfor det som var Stortingets intensjon og vilje i juni 2021, da en fattet det vedtaket – det registrerer jeg.

Til representanten Hoksrud vil jeg si: Jo, det er forskjell på det vi diskuterer i dag – vannkopper og helve-

tesild, hvor en ikke har et bredt nok kunnskapsgrunnlag – og f.eks. diskusjonene om HPV-vaksine. Der har vi et annet kunnskapsgrunnlag, bl.a. fra Folkehelseinstituttet, Kreftregisteret og UiO fra 2022, som var veldig tydelige på at en burde se på mandatet for å utvide mandatet for HPV-vaksine til å gjelde f.eks. andre HPV-relaterte sykdommer. Vi var ikke uenig i noe av forslaget fra Fremskrittspartiet, som handler nettopp om å få et kunnskapsgrunnlag for å kunne treffe en slik beslutning. Jeg tror det er viktig at man lytter til det Høyre sier i sine innlegg, og at en tar på alvor de konsekvensene vannkopper og helvetesild kan ha. Vi ønsker å få det kunnskapsgrunnlaget, og det er også grunnen til at vi har vært veldig tydelige på at en må få fortgang i den utredningen og det kunnskapsgrunnlaget Folkehelseinstituttet jobber med nå.

Bård Hoksrud (FrP) [11:35:17]: Dette er en interessant debatt. Representanten Even A. Røed sa at uten kunnskapsgrunnlag kan vi ikke fatte beslutning. Det er jo kommet et kunnskapsgrunnlag, og det ble lagt fram i 2023. Der er anbefalingen riktignok ikke vaksine for alle, men for dem som har nedsatt immunforsvar, er dette anbefalt. Anbefalingen er kommet til Helse- og omsorgsdepartementet, men statsråden vil ikke fatte beslutning for den gruppen. Man må være litt mer ærlig på at det finnes et ganske godt kunnskapsgrunnlag for dette, og så må man være ærlig på at man ikke er villig til å bruke pengene.

Til dem som sier at noen har vært ute og reist: Dette handler ikke om at noen har vært ute og reist. Dette handler om at når man møter mennesker som har opplevd å ha helvetesild, og hører hvor heftig det er, og hvilken belastning det er for helsevesenet, er det grunnen til at man er opptatt av å løfte det fram.

Hvis jeg ikke tar veldig feil: Hadde det ikke vært for engasjementet i denne salen, tror jeg ikke vi hadde fått på plass screeningprogrammer heller. Det har ofte vært engasjement fra enkeltrepresentanter og grupper av representanter – selvfølgelig med faglig begrunnelse, men det har også vært diskusjoner om det faglige – som har sørget for at dette har kommet på plass. Det kan nok hende at det også har vært slik når det gjelder vaksiner – det skal jeg være litt mer forsiktig med å si.

Det viser at det er viktig at det er engasjement for dette, og at det er viktig at man lytter til innbyggerne. Man bør heller være ærlige – fra statsrådens side og regjeringspartienes side – og si at man ikke er villig til å bruke pengene på dette. Man kunne i hvert fall ha sørget for at den gruppen dette er anbefalt for, hadde fått mulighet til det, men det vil altså ikke flertallet i denne salen. Jeg synes det er trist.

Til representanten fra Høyre: Jeg er enig i at det er viktig å ha debatt om HPV-vaksinen, men jeg synes de er litt for mye bakpå når det allerede finnes et kunnskapsgrunnlag for dette, som man fint kunne ha støttet seg på og da sørget for å være offensive, når man sier at man er for et voksevakinasjonsprogram. Man kunne da ha startet med en gruppe det ville ha betydd mye for. Senest i går pratet jeg med en som hadde en arbeidskollega som måtte være hjemme fra jobben fordi mannen hadde fått helvetesild og var veldig dårlig.

Når det gjelder informasjon ute i befolkningen, er det altfor få som vet om dette. Jeg tror mange ville ha brukt penger på det hvis de hadde hatt mulighet til det, men det er en del som ikke har den muligheten. Derfor er Fremskrittspartiet opptatt av å få dette inn i vaksinasjonsprogrammet, og vi utfordrer stortingsflertallet til å støtte forslagene fra oss og Kristelig Folkeparti i denne saken.

Truls Vasvik (A) [11:38:36]: Jeg har behov for å kommentere et par av innleggene. Representanten Svardal Bøe sa at det er viktig å diskutere politisk eller ikke, og det har han helt rett i. Det er riktig at det er en politisk beslutning, men det er også viktig at vi er oss vårt ansvar bevisst i måten vi diskuterer det på. Grunnen til at jeg sier det, er at UNICEF kom med en rapport i fjor – den var omtalt i Dagens Medisin den 20. april 2023 – som viser at det er en økt skepsis til vaksiner til barn etter pandemien i 52 av 55 land. Det er ganske skummelt. En av hovedgrunnene de legger til grunn for det, og som det er blitt spurt om, er at det er en økt politisk polarisering knyttet til vaksiner. Det ansvaret må vi være oss bevisst. Det kan også komme hit, og derfor er det viktig å ta tak i det. Jeg skal ikke nevne andre lands forslag til helseministre, men det er jo interessant å se at man i et forholdsvis stort land «over dammen» kan få en vaksinemotstander som helseminister. Det må vi kanskje ta med oss.

Representanten Hoksrud har funnet en eller annen rapport knyttet til en vurdering fra 2023. Han hadde ikke behov å gå lenger enn til statsrådets svarbrev. Der står det at etatene

«har vurdert og anbefalt offentlig finansiering av vaksine mot helvetesild for definerte risikogrupper ved å legge vaksinen til i blåreseptforskriften. Denne saken er til behandling i departementet.»

Det er ikke det som ligger i dette representantforslaget. Forslaget er ikke at dette skal gjelde spesielle grupper. Da hadde jo statsråden svart på det. Det er altså ikke det som er forslaget i denne saken. Det er viktig – når vi prater om ærlighet – at vi forholder oss til det som står i forslaget.

Hvorfor er det viktig med mer kunnskap? Vi kan jo gå til innstillingen i saken og merknadene fra Framskrittspartiet selv. Der står det:

«Flere europeiske land har inkludert vannkøpevaksinen i sine vaksinasjonsprogrammer, men det er uvisst om dette har påvirket forekomsten av helvetesild.»

Nettopp! Derfor er kunnskap så viktig – slik at vi vet hva vi gjør.

Presidenten [11:40:28]: Representanten Erlend Svardal Bøe har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Erlend Svardal Bøe (H) [11:40:42]: Jeg vil bare kommentere det siste talar var inne på, at en prøver å skape usikkerhet om vaksiner. Det er ingen som prøver på det – det er viktig å si. Vi har høy oppslutning om barnevaksinasjonsprogrammet i Norge, med 90 pst. dekning. Men når en ser en utvikling, f.eks. når det gjelder HPV, der vi ser at folk har kunnskap og tar ungene sine ut for å gi en annen vaksine, er spørsmålet om vi skal diskutere den utfordringen eller ikke. Jeg mener helt opplagt at vi selvfølgelig skal diskutere det når vi ser en sånn utvikling i samfunnet. Det er nå en gang sånn at vi legger de politiske rammene i Stortinget og i regjering for hvordan vi velger å gjøre disse prioriteringene.

Jeg vil være helt tydelig på at Høyre er opptatt av at vi skal ha vaksiner, for det bidrar til å beskytte befolkningen. Det å gi grobunn for den typen vaksinemotstand vi så under pandemien, er alvorlig. Det bidro til mye desinformasjon i befolkningen, noe som ikke var bra, så også vi tar sterkt avstand fra den typen vaksinekritikk som kommer. Vaksiner er viktige for å beskytte samfunnet.

Truls Vasvik (A) [11:41:57]: Jeg skal ikke bruke så lang tid. Jeg har bare behov for å si noe, for dette er såpass alvorlig: Jeg påstår ikke at noen i denne salen gjør det – bare for å ha sagt det. Vi må bare være obs på det. Det er derfor jeg mener at grunnlaget med faglighet er så ekstremt viktig – slik at ingen kan stille spørsmål ved hva vi faktisk gjør på dette området. Det var bare det som var poenget mitt. Jeg mente ikke å lage et bilde av at noen mener det ene eller det andre.

Presidenten [11:42:09]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:42:31]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland

om et bedre og mer nyansert informasjonstilbud under svangerskapet (Innst. 48 S (2024–2025), jf. Dokument 8:167 S (2023–2024))

Presidenten [11:42:56]: Etter ønske frå komiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Sandra Bruflot (H) [11:43:35] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for samarbeidet.

Representantforslaget til Kristelig Folkeparti fremmer forslag om å opprette en kontaktfamilieordning og å gjennomgå hvilken informasjon gravide i dag får i forbindelse med bl.a. NIPT-testen, samt å sikre at foreldre som får beskjed om at barnet har en kromosomvariasjon, gis balansert informasjon. Jeg forutsetter at hvert parti redegjør for sine synspunkt og vil si noe om hva Høyre mener om forslaget.

Det er hjerteskjærende å høre historier om par som i stedet for å få en gratulasjon på mor-og-barn-avdelingen etter ultralydundersøkelser, får gjentatte spørsmål om de virkelig ønsker å bære fram barnet. Informasjonen til foreldre som venter barn med Downs syndrom, må være nøytral og objektiv, og foreldre skal slippe å forsvare valget om å beholde barnet sitt i møter med helsepersonell.

En kontaktfamilieordning kan være verdifull for par som venter barn med f.eks. Downs syndrom. Vi vet at mange familier allerede finner hverandre, og det er bra. Ikke minst er det bra med en likepersonsordning, som viser noe om hvordan livet kan se ut. Likevel reiser en kontaktfamilieordning noen etiske problemstillinger. Det er problematisk å gi et så stort ansvar til en kontaktfamilie når familien som skal få informasjonen, står i en valgsituasjon. Det er store variasjoner i hvordan barn og familier er, og vi kan kanskje heller ikke forvente at denne informasjonen skal være objektiv. Det er et poeng at man kan få informasjon som er noe annet enn kun utfordringer, dersom det er alt man får høre i helsetjenesten.

Når vi stemmer mot dette forslaget, er det ikke fordi vi er mot likepersonsarbeidet som gjøres. Vi vet at tidligere Norsk Nettverk for Downs Syndrom søkte på midlene Solberg-regjeringen satte av til dette formålet, og at de mener de trenger mer ressurser for å håndtere henvendelser om nettopp dette, som de får mange av. Det vil likevel være en forskjell fra det og å opprette dette i statlig regi. Vi vet også at en del av de andre organisasjonene på feltet mener at denne ordningen ikke nødvendigvis bør videreføres.

Målet med likeverdsreformen, som Solberg-regjeringen innførte, og som kontaktfamilieordningen var en del av, er nettopp at barn og familier med barn som har behov for ulike tjenester, skal oppleve at samfunnet stiller opp. Spesielt mener jeg det er viktig når man nå får mer informasjon tidlig i svangerskapet enn man gjorde før. Valgfrihet til å fullføre et svangerskap er helt avhengig av at man faktisk føler at man har et valg fordi stor-samfunnet stiller opp. Der har vi åpenbart fortsatt en vei å gå. Ikke minst må vi kunne forvente at par og gravide får nøytral og god informasjon i møte med helsetjenesten.

Tove Elise Madland (A) [11:46:33]: Å ha eit samfunn der kvar av oss finn sin plass, er det stor einigheit om i landet vårt. Eg er glad for det, og det er vårt felles ansvar å ivareta det. Det å leggja til rette for at alle skal leva eit godt liv, er eit mål eg opplever at det er stor politisk einigheit om.

Livet byr tidvis på utfordringar for oss alle – at alt ikkje blir slik me har sett for oss. Foreldre som opplever at barnet dei ventar, har eit kromosomavvik eller ein annan diagnose eller sjukdom, vil nok bli ramma av ei sorg og blir plutsleg stilte overfor mange krevjande spørsmål – vanskelege og etiske spørsmål – som dei må ta stilling til. Då er det viktig at den informasjonen foreldra får, er god, nøytral og balansert.

For Arbeidarpartiet er det viktig at det ansvaret ikkje blir lagt på kontaktfamiliar eller andre foreldre som har opplevd slike situasjonar. Sjølv sagt vil desse foreldra ha ei unik erfaring, men det er ut frå deira eigen situasjon og kan vera vanskeleg å overføra til andre familiar. For meg personleg er det viktig at ingen foreldre opplever press i den eine eller den andre retninga om å avslutta svangerskapet eller ikkje. Informasjonsansvaret må adresserast dit det høyrer heime, i helsetenesta. Det må vera fagpersonar som gjev informasjon, og han må vera så verdinøytral som mogleg. Difor må me styrkja vår felles helseteneste, slik at fagfolka våre har kompetanse, tid og ressursar til å gje denne informasjonen.

Eg er difor glad for at relevante organisasjonar støttar synet til fleirtalet i komiteen, at dette store og krevjande ansvaret ikkje skal leggjast til familiar. Akkurat det ansvaret bør nemleg liggja i helsetenesta.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [11:48:49]: Fleire av dei relevante organisasjonane på feltet støttar ikkje det å innføra ei ordning med kontaktfamiliar. Desse organisasjonane meinte det ikkje var rett å be familiar med egne funksjonshemma barn om å gje informasjon og råd til familiar som står i ein valsituasjon, om dei skal søkja om abort fordi dei veit at fosteret har ein sjukdom. Me valde ikkje å gå vidare med ei sånn ordning og meiner det var rett ikkje å innføra det.

Foreldre som ventar barn med kromosomvariasjon, har rett på god og nøytral informasjon og skal få det. Informasjonen som kjem frå fagpersonar i helsetenesta, skal vera så verdinøytral som mogleg, og ingen foreldre skal oppleve press i retning av å avslutta eit svangerskap eller ikkje.

Neste veke skal me behandla den nye abortloven, og desse spørsmåla vil då koma opp. Eg ønskjer å framheva forslaget til ny formålsparagraf som sikrar retten til å fullføre svangerskapet, og òg det å lovfesta retten til oppfølging i helsetenesta.

Til slutt ønskjer eg å poengtera at Senterpartiet har vore skeptisk til innføring av NIPT, og korleis dette vil påverka eventuelle val ein tek. No ser me at det er ein auke i svangerskap med barn med Downs syndrom som blir avslutta. Det bekymrar oss, for me er opptekne av eit mangfaldig samfunn der det skal vera plass til alle. Me ser likevel at ingen av dei forslaga som blir framførte i dag, kjem til å løysa akkurat dette.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [11:50:30]: Dette forslaget var ikke – og er ikke – ment å være et forslag hvor ene og alene familier skal ta ansvaret for å gi informasjon til andre familier som venter barn med kromosomvariasjon eller annen funksjonsnedsettelse. Det er ment å være et tillegg til – det forventer jeg – de balanserte opplysningene foreldre skal få av norsk helsevesen. Det var foreldre som ba Kristelig Folkeparti om å komme med et forslag til et slikt tilbud, for å hjelpe folk til å lage et system så de kan hjelpe hverandre. Dette er folk som vil ha hjelp til et likepersonsarbeid, som vi har gjort i veldig, veldig mange andre sammenhenger.

Det er også slik at det var et statlig utvalg, i en NOU fra 2023, som anbefalte oss å opprette en statlig finansiert oppfølgingstjeneste med likepersonsstøtte for gravide og par som venter barn med funksjonsnedsettelser. Dette er ikke noe vi bare gjør. Dette er utredet, dette har det kommet forslag om, og dette er noe foreldre også ber om.

Vi forventer at en slik ordning må være kvalitets-sikret, at kvaliteten på tilbudet skal være bra, at det skal være grundig og være en opplæring i dette, og at det må være en utvelgelse av kontaktfamiliene, slik at vi vet at de har både kapasitet og kunnskap til å gjøre det. Dette har Danmark utprøvd, og Danmark har lyktes med akkurat den ordningen.

Jeg hører flere representanter her si at foreldre som venter barn med utfordringer, skal ha nøytral informasjon. Det er nettopp det vi etterlyser. Familier har stått i media og fortalt om press, at de gang på gang har blitt fortalt om utfordringer de må ta stilling til før barnet er født, og så opplever de en annen hverdag når barnet er født. Er det nøytralt? Eller er det påvirket av et annet syn?

Derfor hadde jeg håpet at vi kunne evne å se at dette likepersonsarbeidet er likt alt annet vi heier på – bare at her ønsker vi at familier skal få lov til å gjøre det i lag, sammen med dem som har behov for å få en annen type informasjon i tillegg til den de får fra norsk helsevesen.

Jeg tar opp forslagene fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Presidenten [11:53:31]: Representanten Olaug Ver- vik Bollestad har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Irene Ojala (PF) [11:53:45]: Jeg vil si takk til Kristelig Folkeparti, som tar opp en viktig sak. Teknologiske framskritt gjør at vi kan velge bort fostre som betegnes som annerledes, og det bekymrer meg. Jeg har aldri tenkt at det var noe jeg mistet eller gikk glipp av som en konsekvens av at min storebror også var min lillebror. Vi i familien var veldig glad hver gang vi kunne utveksle erfaringer sammen med andre.

Mange foreldre forteller at de i møte med helsepersonell ofte opplever at de gjennom svangerskapet må forsvare valget om å bære fram et foster med diagnose. Spørsmål som hvorfor de velger å bære fram barnet når det var påvist eller mistanke om diagnose, som Downs, blir ofte stilt. Noen sier: Var det ikke nok at jeg skulle svare én gang på det?

Foreldre uttrykker glede for valget de tok, men noen som valgte å bære fram barnet, kjenner i dag på en usikkerhet om deres lille sønn eller datter skal oppfattes som velkommen i barnehage og skole eller inkluderes på trening. Vil de, etter hvert som de blir eldre, oppfattes som et økonomisk problem, en byrde, av og for samfunnet? Det er viktig at vi tenker nøye over det.

Flere og flere svangerskap med Downs syndrom avsluttes. Mange gravide og familier sier at det er viktig at de får tilbud om å snakke med fagfolk – det setter de pris på – men at det også er viktig at de får lov til å snakke med folk med førstehåndsinformasjon som frivillig deler sin erfaring, slik foreldre eller søsken har om livet slik det ble.

Jeg har flere tiårs erfaring med og kjennskap til dette. Gjennom årene har jeg sett foreldre kjempe for å få avlastning og andre tilbud for å sikre livskvalitet og menneskeverd for både sine barn og seg selv. Systemet vi har, oppleves mer utmattende enn det at deres barn er annerledes. Det kjenner jeg også på kroppen.

Alle de som velger å føde sine barn uavhengig av diagnose, må ikke få et liv i kamp mot systemet, mot kommunen og staten. Myndighetene må forplikte seg, og vi må forplikte oss til at samfunnet stiller opp med det som barnet og familien trenger, både før fødsel og ikke minst etter fødsel.

En kontaktfamilie er viktig, men ingen skal kunne tvinge noen til å bli det. For oss er det viktig og veldig bra

om en organisasjon kan drive det, men det offentlige må bidra med finansieringen, ta ansvar og sikre at den gravide og partneren i en vanskelig valgsituasjon kan få svar på de spørsmålene de trenger å få svar på, også fra dem med førstehåndsinformasjon. Det er erfaringsbasert og praktisk kunnskap av god karakter.

Jeg støtter forslaget fra Kristelig Folkeparti og er også medforslagsstiller.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:56:58]: Jeg må få si innledningsvis at jeg er helt enig med representantene Ulstein, Ropstad og Bjuland i at den gravide skal få tilstrekkelig informasjon om fosterundersøkelse i svangerskapet, og at den skal være så verdinøytral som mulig. En ultralydundersøkelse kan vise at fosteret kan ha et utviklingsavvik, eller NIPT kan vise at fosteret kan ha trisomi.

Primærhelsetjenesten vil ofte veilede gravide i valget om å takke ja eller nei til tilbudet om fosterdiagnostikk. Det må gis informasjon om mulige avvikende funn og usikkerheten knyttet til disse. For å kunne ta et informert valg om å benytte tidlig ultralyd og NIPT må den gravide vite hvilke valg hun kan bli stilt overfor om å avslutte eller fortsette svangerskapet.

Informasjonsmengden må tilpasses kvinnen det gjelder. Noen gravide vil ta en beslutning om fosterdiagnostikk på grunnlag av kunnskap de allerede har, mens andre vil ønske samtale om etiske dilemmaer og om undersøkelsene utfordrer deres grunnleggende verdier. Dette er variasjoner og mangfold vi må ta høyde for fordi mennesker er ulike.

Gravide kan i dag få informasjon og kunnskap bl.a. på helsenorge.no, gjennom fastleger og jordmødre i kommunen og gjennom Helsedirektoratets veiledere. Hvis undersøkelser påviser mulige avvik, må helsepersonell også være bevisst at kommunikasjon og valg av ord er viktig. Tilpasset informasjon skal være balansert, verdinøytral og formidles på en forståelig og god måte.

Helsepersonell skal bidra til økt forståelse og trygghet. Jeg har stor respekt for hvor krevende det kan være for den enkelte, men også for helsepersonellet å skulle informere og samtale på en god og ordentlig måte, med mål om å gi tilstrekkelig opplyst kunnskap om ulike muligheter, slik at kvinnen selv kan foreta et informert valg som er riktig for henne.

Når det gjelder det konkrete forslaget om en kontaktfamilieordning, har jeg derimot en annen vurdering enn forslagsstillerne. Likepersonsarbeid kan være viktig for å utveksle erfaringer med dem som har liknende utfordringer, men jeg mener det vil være feil å etablere dette som en del av den offentlige helsetjenesten for å imøtekomme behovet for informasjon. Det skyldes at det er en rekke etiske utfordringer knyttet til en slik ord-

ning, og det vil være et stort ansvar for kontaktfamilien å ha en rolle overfor en annen familie i en valgsituasjon hvor de skal vurdere et av livets store spørsmål, som det er om de skal fullføre eller avbryte svangerskapet. Det kan gi kontaktfamilien et ansvar de ikke bør ha. Dette kom også fram i kontakten departementet hadde med brukerorganisasjonene da ordningen ble diskutert i 2021, som jeg redegjør for i brevet til komiteen.

Presidenten [12:00:00]: Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Olaug Vervik Bollestad (KrF) [12:00:34]: Jeg både hører og forstår hvor debatten går hen, og jeg hører og forstår ut fra argumentasjonen, spesielt fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, at de bruker SAFO som sitt alibi i det de nå uttrykker. Jeg har lyst til å gjøre oppmerksom på at Tom Tvedt fra SAFO, som jeg tror disse partiene også kjenner godt, har uttrykt at regjeringen brukte dem som alibi for å trekke støtten til kontaktfamilieordningen. De ønsker derimot å få både en dialog om og en styrking av ordningen. De understreket nettopp at likemannsprinsippet ville være positivt og også være en del av en tverrfaglig omslutning og team rundt de familiene som venter et barn.

Det er mange andre stemmer i dette. Jeg skulle ønske at regjeringspartiene hadde sett det, for dette er ikke ment som at noen skal bli tvunget. Det er heller ikke ment å skulle komme til erstatning for det offentlige, men det er ment å sette et frivillig arbeid, et likemannsarbeid, inn i et system som gjør at de familiene som ønsker det, skal ha den muligheten. Jeg forstår at Stortinget sier nei, men i mange andre sammenhenger ser vi nødvendigheten av dette, og jeg skulle ønske at denne gruppen hadde fått samme muligheten.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:02:27]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i tvisteloven og straffeprosessloven mv. (gjenåpning for sivile krav fremmet i en straffesak mv.) (Innst. 49 L (2024–2025), jf. Prop. 110 L (2023–2024))

Presidenten [12:02:50]: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til eit replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa,

og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på 3 minutt.

Hadia Tajik (A) [12:03:36]: Dette er ei sak det er brei einigheit om, og bakgrunnen for saka er eit vedtak frå Stortinget som no vert følgt opp. Eg har i grunnen berre teikna meg for å seia på vegner av Arbeidarpartiet og Senterpartiet at lovforslaget er meint å gje unntak frå lengstefristen for å krevja gjenopning av sivile krav som er behandla som ein del av ei straffesak.

Det handlar om å sikra moglegheita for gjenopning av erstatningskrav i straffesaker, fordi me ser at dagens fristar kan gje uheldige og urimelege utslag i praksis. Det er i botn og grunn rimelegheits- og rettferdsomsyn som tilseier at ein bør gjera slike regelverksendringar. Føremålet er å forhindra at me får saker i framtida der ein person som er frikjend frå straff, ikkje kan få oppheva ein tidlegare dom på erstatning fordi lengstefristen har løpt ut.

Elles viser eg til proposisjonen.

Mari Holm Lønseth (H) [12:04:50]: I likhet med representanten Tajik tenkte jeg bare kort å ta ordet på vegne av Høyre og si at jeg også er glad for at vi i dag ser ut til enstemmig å slutte opp om de endringene i straffeprosessloven som innebærer at det blir innført et unntak fra lengstefristen på ti år for å begjære gjenåpning for sivile krav som ble fremmet i forbindelse med en straffesak. Det er som nevnt en oppfølging av et tidligere vedtak i Stortinget som også har vært viktig for Høyre, etter at vi har sett flere eksempler på saker som har vært uheldige. Det er bra at vi får rettet opp i urimelege utslag.

Så vil jeg bare si at det er bra at vi også får på plass endringer i tvisteloven som beskytter personer som bor på sperret eller skjult adresse eller med fiktiv identitet. Det er viktig at deres adresse holdes skjult, at de ikke skal bli utsatt for f.eks. mer vold, og disse endringene bidrar også positivt til det.

Helge André Njåstad (FrP) [12:06:05] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Av og til går det litt fortare enn saksordføraren kunne ha tenkt seg, så det vart ein liten løpetur frå kontoret, men eg høyrde nestleiar i komiteen, representanten Hadia Tajik, heldt eit fint innlegg som like gjerne kunne vore saksordførarinnet, for dette er ei sak komiteen er heilt einig om.

Eg trur alle i Noreg har følgt Birgitte Tengs-saka, og den illustrerer godt dette dilemmaet. Der kunne straffesaka bli gjenoppteken, og det fekk eit anna utfall, medan den sivile saka hadde frist på fyrst fem år og no ti år. Dette rettar Stortinget i dag opp i, sånn at ein òg kan gjenopna den sivile delen av saka, som dette handlar om.

Det er ein samla komité som tilrår lovendringa. Det har vore ei grundig høyring i departementet, og det har vore ein grundig prosess i Stortinget, så ein samla komité tilrår å gjera dei endringane som ligg på bordet, når det gjeld både tvistelova og straffeprosesslova. Eg tilrår at Stortinget sluttar seg til den samrøystes innstillinga frå komiteen.

Statsråd Emilie Mehl [12:07:34]: Jeg er glad for at en samlet komité tilrår regjeringens forslag. For sivile krav som behandles som en del av en straffesak, har det vært behov for lovendringer for å unngå at reglene om gjenåpning ikke gir uheldige og urimelige utslag. Derfor har vi foreslått en lovendring om at det ikke lenger skal gjelde en absolutt lengstefrist på ti år for å begjære gjenåpning av slike sivile krav. Med dette vil personer som er frikjent for straff, men som f.eks. er dømt til å betale erstatning, ikke være avskåret fra å begjære gjenåpning på grunn av en slik lengstefrist. Selv om det ikke vil gjelde mange saker, er denne lovendringen svært viktig for de sakene og de personene den gjelder. Det er en viktig sikkerhetsventil.

Det er også grunn til å påpeke at det er viktige hensyn som begrunner lengstefristen for å kunne gjenåpne sivile krav som er rettskraftig avgjort mellom to private parter. I saker hvor det er tilkjent erstatning, vil den som har fått utbetalt erstatningen, som kan være en fornærmet eller etterlatt, ha sterk interesse av å kunne slå seg til ro med dommen og ikke risikere et tilbakebetalingskrav når det er gått over ti år.

Dette hensynet ivaretar vi ved forslaget om at staten kan dekke tilbakebetalingskrav på utbetalt erstatning når en sak er gjenåpnet etter mer enn ti år. For å ivareta den som gjøres til part i en sak som gjenåpnes, er det også en viktig regulering at det vil være rett til bistandsadvokat og forsvarer, slik at sakskostnader ikke idømmes for fornærmede eller etterlatte.

Til slutt vil jeg si at jeg også er glad for at komiteen støtter regjeringens forslag som skal sikre at opplysninger om en sperret adresse, fiktiv identitet eller skjult adresse ikke avsløres i forbindelse med vitne- eller partsavhør i domstolene. Det vil forhindre uheldige utslag av at vitner etter loven er pålagt å oppgi personalia for åpen rett. Det er også viktig at forslaget er utformet slik at det balanserer hensynet til kontradiksjon ved vitneavhør med et nødvendighetsvilkår, en reservasjonsadgang og at opplysningene skal gis skriftlig til retten.

Presidenten [12:09:41]: Fleire har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [12:09:55]

Innstilling frå justiskomiteen om Endringar i våpenlova (heilautomatiserte avgjerder og endra gebyrheimel) (Innst. 53 L (2024–2025), jf. Prop. 115 L (2023–2024))

Presidenten [12:10:13]: Etter ønske frå justiskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til eit replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Odd Harald Hovland (A) [12:10:48] (ordførar for saka): Me behandlar her endringar i våpenlova. Forslaget vil gje politiet anledning til å treffe fleire avgjerder med automatisert behandling åleine, utan at ein saksbehandlar er involvert eller har påverka resultatet.

Vidare vil forslaget òg gje heimel for å ta gebyr ved søknad om løyve eller godkjenningar i medhald av lova. I dag betaler publikum gebyr når politiet gjev løyve eller andre tillatingar. Endringsforslaget vil gje politiet anledning til å krevje gebyr sjølv om søknaden vert avslått. Lovforslaget legg opp til at departementet gjev nærmare reglar om gebyr.

Eg vil takke komiteen for godt samarbeid. Det er ein samla komité som står bak innstillinga, med unntak av endringane i § 37, altså det som gjeld gebyr. Det vert ikkje støtta av Framstegspartiet, og dei gjer sikkert nærmare greie for sitt syn på dette punktet.

Automatisert saksbehandling vil vere eit viktig verktøy for å effektivisere våpenforvaltninga og gje publikum betre tenester. Manuell behandling vil berre vere nødvendig for avgjerder som ikkje kan gjerast med automatisert behandling, og for avgjerder som vert klaga på etter avslag, eller når den avgjerda rettar seg mot, krev det.

Heilautomatiserte avgjerder vil kunne fremje likebehandling og motverke at det vert ulik praksis i politidistrikta, og at avgjerder i dei sakene der ein kan ha heilautomatisert behandling, kan takast ut frå like kriterium nærmast utan ventetid.

Det er grunn til å understreke at forvaltningslova og personvernforordninga gjeld for våpenforvaltninga òg når behandlinga er heilautomatisert. Dei alminnelege reglane sikrar retten parten har til menneskeleg inngripen, til å uttrykke synspunkta sine, til å protestere mot avgjerder og til å få ei forklaring i dei avgjerdene som kan heilautomatiserast. Når det gjeld saker der avgjerder ikkje kan klagast på, vert rettane sikra ved at det vert

innført ein rett til manuell overprøving når den avgjerda rettar seg mot, krev det.

Det varierer kor mykje tid og ressursar som går med til våpenforvaltninga si behandling av dei enkelte søknadene om løyve og godkjenningar. Det er grunn til å anta at det kan krevje meir ressursar å avgjere søknader som endar med avslag, og at forskjellen i ressursbruk mellom kurante saker som kan avgjerast med heilautomatisert behandling, og saker som krev manuell behandling, kan verte større. Difor ser me det ikkje som urimeleg at ein søkjar må betale eit gebyr sjølv om den enkelte søknaden skulle verte avslått.

Aase Marthe J. Hørrigmo (H) [12:13:46]: Solberg-regjeringen besluttet å modernisere våpenforvaltningen og la i sin tid fram forslag til ny våpenlov. I september 2021 kom daværende statsråd Monica Mæland med nyheten om at våpensøknader for første gang skulle leveres digitalt. Det var en milepæl, for fram til da måtte saksbehandlerne tyde folks håndskrift og føre inn søknadene manuelt i politiets system. Det var tungvint, det var en papirmølle, og det tok tid. Digitale søknader var bare første steg i retning av digitaliseringen, for målet da Solberg-regjeringen gjorde sine endringer, var automatisering og dermed også effektivisering, og nå følger regjeringen opp Mælands initiativ.

Med det forslaget vi diskuterer i dag, vil automatisering endelig komme på plass, og det er – som representant Hovland var inne på – noe som vil gi bedre tjenester for brukerne, og det er bra. Det er også viktig å presisere at dette vil gjelde i de enkle eller såkalte kurante sakene, der søkerne får innvilget sin søknad om våpen. Da vil svaret kunne komme nesten med én gang og ikke etter ukevis med venting.

Det er godt at vi ser framdrift på dette området, men det er også viktig å sørge for at de mer kompliserte søknadene, der søkerne kan få avslag, behandles på en god og tillitvekkende måte. Derfor vil også vi i Høyre understreke at dagens vedtak vil sikre rett til manuell overprøving, og det vil ivareta personvernet til søkerne. Dette er noe som må ligge til grunn for en god forvaltning.

Det ligger et stort potensial for en mer effektiv offentlig forvaltning i både digitalisering og automatisering av tjenester, men det er viktig at gevinstene faktisk hentes ut. Det hviler på oss et ansvar for å ha tydelige forventninger til forvaltningen om at digitalisering på sikt skal gi mer effektive tjenester, og at det framover vil bety lavere gebyr for søkerne.

Else Marie Rødby (Sp) [12:16:27]: Dette er for mange en liten sak, men for dem det gjelder, er det en viktig sak, og for samfunnet generelt er det viktig med en ryddig og trygg våpenforvaltning.

Saksmengden og saksbehandlingstidene i våpenforvaltningen har økt betydelig de siste årene, noe som har vært til frustrasjon for jegere og skyttere i den tiden. Det viser behovet for en mer effektiv våpenforvaltning som er i stand til å møte publikums behov på en relativt forutsigbar måte. Flere har vært inne på det samme, og det er stor enighet om denne saken, men heilautomatiserte avgjørelser vil kreve mindre ressurser. Målet må være et mer effektivt system som sikrer at vi har en likebehandling av søknader. Det vil forhåpentligvis også jevne ut forskjellen i den litt ulike saksbehandlingstiden vi ser mellom de ulike politidistriktene.

Forslaget om hjemmel for en heilautomatisert saksbehandling i våpensaker har fått bred støtte i høringsrunden. Forslaget innebærer også viktige sikkerhetsmekanismer knyttet til søknader som ikke bør innvilges. Det kan være gode grunner til å avslå en søknad om våpen og viktig for samfunnets generelle trygghet at de søknadene som bør behandles manuelt, blir fanget opp på den måten. Det samme gjelder for saker om tilbakekalling av våpenkort, som jo også kan føre til inndragning av våpen for dem som ikke bør ha det. Forslaget tar – som vi ser det – hensyn til både behovet for en effektiv våpenforvaltning og behovet for manuell behandling av våpensøknader i de tilfellene der det er påkrevd.

Det er bra når digitale løsninger kan bringe verden lite grann framover og gjøre hverdagen litt lettere framfor litt vanskeligere for folk. Jeg tror det sitter mange jegere og skyttere rundt om i landet og gleder seg over akkurat denne lille lovproposisjonen.

Tor André Johnsen (FrP) [12:18:32]: Dette bør være en gladsak for alle landets jegere og skyttere – vi håper i hvert fall det. Det har tatt altfor lang tid å få behandlet våpensøknader. Jeg er veldig glad for at regjeringen ser og forstår det, at vi har fått denne saken til behandling, og at vi forhåpentligvis nå vil få en mer effektiv, raskere og bedre saksbehandling. Automatiseringsprosessen er positiv, den støtter vi. Det støtter alle partiene i denne salen, og det er bra.

Det ligger et nei her, og det gjelder hvordan gebyrpolitikken skal håndteres og utformes. Ellers i samfunnet er det slik at hvis man bestiller en vare eller en tjeneste, og man ikke får den varen eller tjenesten, er det ikke vanlig å betale for seg. Går man på en restaurant og bestiller mat, og man ikke får noe mat, får man i hvert fall ingen regning. Det er helt elementær logikk. Vi er en sterk motstander av at man skal betale for noe man ikke får. Som representanten Hovland orienterte godt om, er vi tydelig på at vi stemmer mot den gebyrpolitikken det legges opp til, og at vi ikke støtter det som ligger i § 37.

Statsråd Emilie Mehl [12:19:46]: I Norge er jakt og skytesport viktige interesser med lange tradisjoner. Det

er interesser som Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering mener er viktig å støtte opp under. Det er forvaltning av naturen, det er fritidstilbud, det er viktige arenaer for det sosiale, for inkludering. Det er mange som deltar, og det er nok også mange som har revet seg i håret over lang saksbehandlingstid i våpenforvaltningen gjennom mange år.

Da jeg selv søkte om våpen for første gang, var det på papir med gjennomslagsark, og det er ikke så veldig lenge siden. Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har jobbet for, og fått til, en mye bedre digital løsning. Vi har hatt høyt trykk på å få ned saksbehandlingstidene.

Jeg er veldig glad for at vi kan gå enda et skritt videre og få en hjemmel for også å helautomatisere behandlingen av de kurante søknadene. Dette vil først og fremst bety mye for jegere og skyttere der ute, som i en del tilfeller vil få svar nærmest umiddelbart. Derfor er jeg også glad for at Stortinget behandler proposisjonen om disse endringene og i stor grad slutter seg til det som er lagt fram, slik at vi kan videreutvikle den digitale våpenforvaltningen.

Det er viktig at politiet bruker mulighetene teknologien gir for å effektivisere oppgaveløsningen og tilby tjenester som møter publikums behov. Politidirektoratet har derfor fått i oppdrag å etablere og videreutvikle digital våpenforvaltning og har utviklet løsninger som nå gjør det mulig å helautomatisere prosessen når publikum søker om våpenløyve.

Som jeg var inne på, har politiet allerede tatt i bruk løsninger for digital innsending og behandling av våpensøknader. Per i dag er det fortsatt en saksbehandler som avgjør om søker skal få innvilget søknaden, eller om den skal avslås. Lovendringen vi nå behandler, lar politiet automatisere også avgjørelsen i noen av sakene, slik at mange søkere vil få tilbakemelding nærmest uten ventetid. Det betyr også at helautomatisert behandling kan frigjøre ressurser til andre oppgaver.

Forslaget åpner for at saker etter loven kan avgjøres utelukkende med automatisert behandling når saksbehandlingen er forsvarlig og behandlingen samsvarer med retten til vern av personopplysninger. Avgjørelser som beror på skjønnsmessige kriterier og krever en konkret vurdering, kan ikke automatiseres og må tas av en saksbehandler, slik som i dag. Den avgjørelsen retter seg mot, kan be en saksbehandler overprøve avgjørelsen, og det legges opp til manuell klagebehandling.

Jeg vil også kommentere at forslaget åpner for å ta gebyr for søknader om våpenløyve og ikke kun ved utferdigelse av løyver for søknader som blir innvilget, slik det er i dag. Det er rettferdig at de som søker om løyve, bidrar til å dekke kostnaden for tjenesten de mottar og saksbehandlingen, selv om søknaden ikke innvilges. Dette vil også hindre at kostnaden skyves over på andre.

Ved at disse kostnadene kan vurderes dekket av gebyr, kan våpenforvaltningen samtidig forbedre kvaliteten på tjenestene.

Presidenten [12:23:12]: Det vert replikkordskifte.

Tor André Johnsen (FrP) [12:23:27]: Statsråden sier at de endringene som nå gjennomføres, åpner for at de som har søkt, kan få svar nærmest umiddelbart. Endelig ser vi kanskje noen antydninger til noe handlekraft fra regjeringen. Det i så fall positivt.

Mitt spørsmål går på hva som ligger i «nærmest umiddelbart». Kan statsråden nå garantere at saksbehandlingstiden går ned, og hvor mye vil saksbehandlingstiden gå ned? Blir det svar etter en dag, en time, en uke eller en måned? Det er jeg veldig spent på å høre.

Statsråd Emilie Mehl [12:24:12]: Lang saksbehandlingstid for våpen har vært et problem i årevis. Nå har jeg ikke med meg oversikten over hvor lang den var da Fremskrittspartiet satt i regjering, men den var ganske lang.

Vi har jobbet for å få digitale søknader for å komme videre, sånn at også disse kan helautomatiseres. For de kurante sakene betyr det at man kan fylle inn opplysninger og sende dem inn, og så vil automatikken systematisere opplysninger fra registre og andre ting, sånn at man kan komme ut med et svar på veldig kort tid. Nå skal jeg ikke angi hvor mange sekunder, minutter eller timer det er snakk om, men det er altså en vesentlig forbedring.

Noen vil fortsatt kunne oppleve at søknaden må behandles manuelt. Det er viktig at dette foregår på en sikker måte, og derfor kan det være lengre saksbehandlingstid i enkelte saker hvis det kreves at man går inn i dem manuelt. Det mener jeg er rett og rimelig, for vi må også ivareta sikkerheten i samfunnet.

Tor André Johnsen (FrP) [12:25:11]: Det er korrekt som statsråden sier, at saksbehandlingstiden har vært altfor lang. Spesielt i Innlandet har den vært veldig lang. Jeg kan vel ikke helt se at den har gått ned under dagens regjering, i hvert fall ikke foreløpig, men jeg registrerer nå at «nærmest umiddelbart» har endret seg til «veldig kort tid». Da blir mitt første spørsmål enda mer aktuelt siden noe også skal tas manuelt. Hvordan blir nå saksbehandlingstiden? Kan statsråden si at det skal ta maks en uke, f.eks., så er det litt beroligende, men hvis det fortsatt kan ta en måneds tid, er det ikke beroligende.

Statsråd Emilie Mehl [12:25:47]: Jeg har brukt ulike begreper: «nærmest umiddelbart», «veldig kort tid» og også «nærmest uten ventetid». Jeg oppfatter at alle disse tingene betyr det samme.

Hvis et system skal gjøre jobben og dermed kan kvittere ut søknaden, regner jeg med at det vil kunne gjøres på kort tid, innenfor en dag, men jeg ønsker ikke å spekulere i det, for det må vi komme tilbake til når løsningen er på plass. For de manuelle søknadene må en saksbehandler gå inn og se over papirene som ligger der, gjøre en bakgrunnssjekk osv., og da kan det ta lengre tid. Det er også viktig at vi har den sikkerhetsmekanismen, for vi ønsker ikke at personer som f.eks. ønsker å bruke våpen til å skade andre eller til andre ulovligheter, får innvilget søknaden og klarer å tilegne seg våpen på lovlig vis med den hensikt å bruke dem til ulovlige formål.

Tor André Johnsen (FrP) [12:26:39]: Nå har jeg fått en ny favoritt her: «nærmest uten ventetid». Den likte jeg, så hvis statsråden følger den videre, blir i hvert fall vi i Fremskrittspartiet fornøyde. Jeg opplever også at statsråden sier at en regner med at saksbehandlingstiden går ned. Det er bra, men da kan jeg snu litt opp ned på spørsmålet mitt: Hva mener statsråden er rimelig god saksbehandlingstid? Hva bør være en målsetting? Siden statsråden ikke vil svare på hvordan det blir etter disse endringene, hva er egentlig statsrådets ideelle mål? Hva bør saksbehandlingstiden for en våpensøknad være?

Statsråd Emilie Mehl [12:27:16]: Vi klarer ikke å få den i minus, så man vil jo alltid få svar etter at søknaden er innsendt, og ikke før søknaden er innsendt. Hvis man sender inn søknaden og får svar mens man fortsatt sitter foran pc-skjermen eller kanskje på mail senere samme dag, vil jeg si at det er veldig bra for de sakene som kan helautomatiseres. Hvis det går noen dager eller også noen få uker, vil det være en klar forbedring sammenlignet med det som er nå.

Det vil variere fra sak til sak fordi de sakene som må behandles manuelt, fortsatt vil kunne ta noe tid. Det som er bra med dette, er at vi kanskje får bort en hel haug med kurante søknader, altså søknader det er ganske rett fram å innvilge, men som likevel må gås gjennom manuelt av politiet og våpenforvaltningen i dag, noe som dermed gjør at det blir lang saksbehandlingstid også for de sakene hvor det er helt rett fram å innvilge søknaden. Dette er en veldig god sak for alle som er opp-tatt av å støtte jakt- og skytesporten i Norge.

Presidenten [12:28:16]: Med det er replikkordskiftet over.

Odd Harald Hovland (A) [12:28:32]: Eg skal ikkje leggje opp til nokon lang debatt om gebyra, men eg følte eit lite behov for å kommentere representanten Johnsen sitt innlegg når det gjaldt akkurat gebyr. Tidlegare har det vore slik at ein ikkje har betalt før søknadene har

vore innvilga – det er rett. Samtidig er det ein betaler for, faktisk sjølve saksbehandlninga, og våpenlova og forskriftene til lova set veldig klare kriterium for kva som må vere oppfylt for å få innvilga ein våpensøknad. Ein søkjar veit i dag veldig godt på førehand kva som må til for at søknaden skal kunne verte innvilga. Slik sett veit dei aller, aller fleste som søker om våpen, om dei fyller vilkåra, og dei veit nærmast på førehand at dei vil få innvilga dette dersom dei har ting i orden.

Så er det sjølv sagt nokre søknader som krev meir behandling, og det tek ofte opp kapasitet i systemet. Det er jo det ein betaler dette gebyret for. Ein betaler faktisk for ei behandling og ikkje for våpenet, slik ein nærmast kunne få inntrykk av ut frå Johnsen sitt innlegg, nemleg at ein betalte for ei vare. Eg vil berre gjenta at den endringa me gjer no, er ganske fornuftig, og ein vil sannsynlegvis unngå at me får ein del unødvendige søknader inn i systemet.

Presidenten [12:30:06]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Då er dagens kart ferdig debattert. I samsvar med den annonserte dagsordenen tek Stortinget no pause, og det vil verta votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingane kl. 12.31.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Votering

Presidenten [15:00:38]: Stortinget går da til votering og voterer først over resterende saker fra torsdag 21. november, dagsorden nr. 22.

Votering i sak nr. 4, debattert 21. november 2024

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Hege Bae Nyholt, Kathy Lie og Olaug Vervik Bollestad om å innføre nettpornofilter på offentlege og kommunalt eigde nettverk (Innst. 42 S (2024–2025), jf. Dokument 8:111 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Kathy Lie satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med de nødvendige tiltak som skal til for å innføre pornografifilter i alle landets kommuner, slik at barn og unge ikke får tilgang til pornografisk innhold på kommunale nettverk.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:111 S (2023–2024) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Hege Bae Nyholt, Kathy Lie og Olaug Vervik Bollestad om å innføra nett-pornofilter på offentlege og kommunalt eigde nettverk – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen vedtatt med 80 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.32)

Votering i sak nr. 5, debattert 21. november 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024 (Innst. 46 L (2024–2025), jf. Prop. 2 L (2024–2025))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Fagforbundet/LO og NHO Geneo/NHO i forbindelse med hovedoppgjøret 2024

§ 1

Twisten mellom Fagforbundet/LO på arbeidstakersiden og NHO Geneo/ NHO på arbeidsgiversiden i forbindelse med hovedoppgjøret 2024 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav f og g, for å løse tvisten.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 83 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.06)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 84 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.26)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 21. november 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om å gi flere muligheter til og mer kunnskap om konsekvenser av fleksibel skolestart (Innst. 43 S (2024–2025), jf. Dokument 8:155 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kari-Anne Jønnes på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 2, fra Abid Raja på vegne av Venstre
- Det voterer over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen invitere kommuner til å prøve ut ulike modeller for fleksibel skolestart. Det skal følge nødvendig finansiering med forsøkene, og de skal dokumenteres for å sørge for mer kunnskap om effekter og resultater av fleksibel skolestart.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 89 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.07)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen invitere kommuner til å prøve ut ulike modeller for fleksibel skolestart, med mulighet for medfinansiering om nødvendig. Eventuelle forsøk må dokumenteres for å sørge for mer kunnskap om effekter og resultater av fleksibel skolestart.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 62 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:155 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om å gi flere muligheter til og mer kunnskap om konsekvenser av fleksibel skolestart – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 58 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.08)

Votering i sak nr. 7, debattert 21. november 2024

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Astrid Aarhus Byrknes om skolens undervisning om kjønn (Innst. 47 S (2024–2025), jf. Dokument 8:156 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Liv Gustavsen satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av helsemyndighetenes beslutning om å definere kjønnsbekreftende behandling for barn som utprøvende behandling, om å endre den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten når det

gjelder spørsmål om kjønn, basert på en systematisk kunnskapsoppdatering.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om, etter inspirasjon fra den nylige gjennomgangen i Storbritannia, å sørge for en gjennomgang og nødvendig revidering av retningslinjer og læreplaner for skolen når det gjelder undervisning om kjønn, basert på medisinsk og faglig kunnskap.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen erstatte Rosa kompetanse-kursene for skole- og barnehageansatte med kurs i regi av offentlige institusjoner som sikrer en faglig fundert undervisning med romslige rammer for kjønnsrollene.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:156 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Astrid Aarhus Byrknes om skolens undervisning om kjønn – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 86 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.01)

Presidenten: Stortinget voterer så over sakene på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1 og 2, debattert 26. november 2024

Presidenten: Sakene nr. 1 og 2 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 5 og 6.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 3, debattert 26. november 2024

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av bruk av kunstig intelligens i staten (Innst. 50 S (2024–2025), jf. Dokument 3:18 (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 3:18 (2023–2024) – Riksrevisjonens undersøkelse av bruk av kunstig intelligens i staten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 26. november 2024

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøking om Arbeidsretta bistand frå styresmaktene til unge utanfor arbeidslivet (Innst. 51 S (2024–2025), jf. Dokument 3:17 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Dagfinn Henrik Olsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp kommunene slik at plikten lokalforvaltningen har etter sosialtjenesteloven til å stille vilkår om aktivitet for sosialhjelpsmottakere under 30 år, blir fulgt.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 3:17 (2023–2024) – Riksrevisjonen si undersøking om Arbeidsretta bistand frå styresmaktene til unge utanfor arbeidslivet – vert lagt ved møteboka.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5, debattert 26. november 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å innføre offentlig finansierte vaksiner mot vannkopper og helvetesild (Innst. 26 S (2024–2025), jf. Dokument 8:165 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innvilge refusjon for vaksinen mot helvetesild for pasienter med nedsatt immunforsvar, i tråd med anbefalingene som foreligger fra Direktoratet for medisinske produkter (DMP), fra 1. januar 2025.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre vaksine mot vannkopper som en del av barnevaksinasjonsprogrammet fra 1. januar 2025.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre vaksine mot helvetesild som et tilbud til alle over 50 år fra 1. januar 2025.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:165 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Morten Wold og Bård Hoksrud om å innføre offentlig finansierte vaksiner mot vannkopper og helvetesild – vedtas ikke.

V o t e r i n g:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble innstillingen vedtatt med 84 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.23)

Votering i sak nr. 6, debattert 26. november 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland om et bedre og mer nyansert informasjonstilbud under svangerskapet (Innst. 48 S (2024–2025), jf. Dokument 8:167 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Olaug Vervik Bollestad satt fram to forslag på vegne av Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå informasjonen gravide får i dag i forbindelse med blant annet NIPT-testen, og sikre at foreldre som får beskjed om at fosteret har en kromosomvariasjon, gis balansert informasjon.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en kontaktfamilieordning for foreldre som venter barn med kromosomvariasjon, eller som får en diagnose påvist under svangerskapet.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:167 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle Rasmus Bjuland om et bedre og mer nyansert informasjonstilbud under svangerskapet – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble innstillingen vedtatt med 95 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.18)

Votering i sak nr. 7, debattert 26. november 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i tvisteloven og straffeprosessloven mv. (gjenåpning for sivile krav fremmet i en straffesak mv.) (Innst. 49 L (2024–2025), jf. Prop. 110 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

lov

om endringer i tvisteloven og straffeprosessloven mv. (gjenåpning for sivile krav fremmet i en straffesak mv.)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 100 tredje ledd skal lyde:

- I saker hvor den fornærmede har bistandsadvokat, omfatter oppnevning som forsvarer også*
- fortsatt behandling av sivile krav etter tvistelovens regler, jf. § 434 syvende ledd,
  - særskilt anke over sivile krav etter tvistelovens regler, jf. § 434 åttende ledd,
  - ny prøving av sivile krav i gjenåpningssak etter tvistelovens regler, jf. § 435 annet ledd.

§ 107 e skal lyde:

§ 107 e

- Oppnevning som bistandsadvokat omfatter også*
- fortsatt behandling av sivile krav etter tvistelovens regler, jf. § 434 syvende ledd,
  - særskilt anke over sivile krav etter tvistelovens regler, jf. § 434 åttende ledd,
  - ny prøving av sivile krav i gjenåpningssak etter tvistelovens regler, jf. § 435 annet ledd.

§ 434 nytt åttende ledd skal lyde:

Særskilt anke mot avgjørelser av sivile krav følger tvistelovens regler.

§ 435 skal lyde:

§ 435

Ved gjenåpning av straffesaken kan en part på samme vilkår som nevnt i § 434 første ledd kreve at avgjørelsen av sivile krav gjenåpnes til ny prøving.

Gjenåpning av avgjørelsen av sivile krav i andre tilfeller følger tvistelovens regler. Fristen i tvisteloven § 31-6 annet ledd gjelder likevel ikke.

Reglene i § 308 gjelder tilsvarende.

Ender gjenåpningssaken med frifinnelse for et sivil krav, skal et tilbakebetalingskrav for utbetalt erstatning dekkes av staten dersom gjenåpning ble begjært mer enn ti år etter at kravet ble pådømt.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 13-6 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Opplysninger som er gitt skriftlig til retten etter § 24-8 annet eller tredje ledd, skal ikke føres inn i rettsboken.

§ 14-1 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Innsynsretten gjelder heller ikke så langt det er nødvendig for å ivareta formålet med en beslutning etter § 24-8 tredje ledd.

§ 24-8 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Retten kan beslutte at opplysninger som nevnt i første ledd første punktum bare skal opplyses skriftlig til retten, når det er nødvendig for å ivareta formålet med et vedtak om sperret adresse etter folkeregisterloven § 10-4, fiktiv identitet etter politiloven § 14 a eller skjult adresse etter barnevernsloven. Det samme gjelder i barnevernsaker som omhandler skjult adresse. Retten kan ikke treffe beslutning etter første og annet punktum dersom det vil medføre vesentlige betenkeligheter av hensyn til en parts mulighet for å imøtegå motpartens argumentasjon og bevis.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 24-9 nytt sjette ledd skal lyde:

(6) Retten kan på samme vilkår som etter § 24-8 tredje ledd beslutte at det ved gjennomføringen av vitneavhøret skal settes i verk fysiske eller tekniske tiltak for å holde vitnets identitet hemmelig.

§ 36-6 a oppheves.

III

I lov 18. juni 2021 nr. 97 om barnevern skal § 14-18 første ledd bokstav c lyde:
c. kapittel 24 om *vitnebevis*

IV

I lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring skal § 1 første ledd nytt fjerde punktum lyde:
Kongen kan i forskrift gi regler om hva som skal regnes som bolighus eller fritidshus.

V

I lov 17. juni 2022 nr. 59 om endringer i naturskadeforsikringsloven mv. del I skal naturskadeforsikringsloven § 4 femte ledd andre og nytt tredje punktum lyde:
Kongen kan i forskrift også gi nærmere bestemmelser om skadepoolens virksomhet, herunder formål, organisasjon, offentlighet, premiefastsettelse, gjenforsikring, rapportering og forholdet til Landbruksdirektoratet og Klagenemnda for naturskadesaker. Kongen kan i forskrift også gi regler om medlemmenes plikt til å gi opplysninger og til å rapportere om skader til poolen.

VI

1. Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler. Endringene i straffeprosessloven § 435 gjelder for saker som blir begjært gjenåpnet etter lovens ikraftsetting, med mindre fristen etter tvisteloven § 31-6 annet ledd løp ut før dette tidspunktet. Når en avgjørelse av et erstatningskrav er begjært gjenåpnet til gunst for den erstatningsdømte, skal endringene likevel gis virkning selv om fristen etter tvisteloven § 31-6 annet ledd løp ut før ikraftsettingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

V o t e r i n g i s a k n r. 8, debattert 26. november 2024

Innstilling frå justiskomiteen om Endringar i våpenlova (heilautomatiserte avgjerder og endra gebyrheimel) (Innst. 53 L (2024–2025), jf. Prop. 115 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringar i våpenlova (heilautomatiserte avgjerder og endra gebyrheimel)

I

I lov 20. april 2018 nr. 7 om våpen, skytevåpen, våpendelar og ammunisjon vert det gjort følgjande endringar:

§ 37 skal lyde:

§ 37 Gebyr og utgifter

For å dekke utgiftene til våpenforvaltninga kan politiet krevje gebyr ved søknad om løyve eller godkjenningar gjevne i eller i medhald av denne lova. Gebyret kan også omfatte naudsynte utgifter til sakkunnig bistand når sakshandsaminga krev særskild fagdugleik.

§ 38 skal lyde:

§ 38 Forholdet til forvaltningsloven og bruk av automatiserte avgjerder

Forvaltningsloven gjeld for saker etter denne lova med dei særreglane som er fastsette i *paragrafen* her eller i forskrift i medhald av § 41 nr. 32. Politiet kan krevje at personar stiller til intervju for å vurdere om vilkåra etter § 16 er oppfylte. Retten til klage, grunngjeving og partsinnsyn etter forvaltningsloven gjeld ikkje for saker om løyve til mellombels innførsel til jaktforemål.

Politiet kan ta avgjerder i saker etter denne lova som åleine er gjorde på grunnlag av automatisert handsaming av personopplysingar, medrekna særlege kategoriar av personopplysingar som nemnt i personvernforordninga artikkel 9 og 10. Handsaminga må trygge forsvarleg sakshandsaming og samsvare med retten til vern av personopplysingar. Avgjerda kan ikkje byggje på skjønsmessige vilkår i lov eller forskrift, med mindre avgjerda er tvillaus. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjerda.

§ 41 nr. 32 skal lyde:

32. forholdet til forvaltningsloven, medrekna saks-
handsamingsreglar, reglar knytte til intervju og
unnatak frå teieplikta, og bruk av automatiserte
avgjerder, jf. § 38 første og andre ledd,

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset.

Presidenten: Det voteres over I § 37.
Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 83 mot 12
stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.22)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og
loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig
vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre
gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 9 [15:09:51]

Referat

1. (64) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Arbeids-
og inkluderingsdepartementet (Prop. 22 S (2024–
2025))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen, unntatt
kap. 670, 671, 672 og 3672, som sendes kommunal-
og forvaltningskomiteen.
2. (65) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Klima-
og miljødepartementet (Prop. 16 S (2024–2025))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, unntatt
kap. 1429, som sendes familie- og kulturkomiteen.
3. (66) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Energi-
departementet (Prop. 17 S (2024–2025))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen, unntatt
kap. 1860 og 4860, som sendes arbeids- og sosialko-
miteen.
4. (67) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Barne-
og familiedepartementet (Prop. 15 S (2024–2025))

5. (68) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kultur-
og likestillingsdepartementet (Prop. 25 S (2024–
2025))
6. (69) Representantforslag fra stortingsrepresentan-
tene Hilde Marie Gaebpie Danielsen, Kathy Lie,
Christian Torset og Cato Brunvand Ellingsen om en
handlingsplan for å styrke døve og tegnspråklige
sine rettigheter og muligheter (Dokument 8:27 S
(2024–2025))
7. (70) Endringer i kontantstøtteleven (retting av
endringer med utilsikta konsekvensar) (Prop. 29 L
(2024–2025))
Enst.: Nr. 4–7 sendes familie- og kulturkomiteen.
8. (71) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse-
og omsorgsdepartementet (Prop. 23 S (2024–2025))
9. (72) Representantforslag fra stortingsrepresentan-
tene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Hadle
Rasmus Bjuland om å sikre ideelle behandlingsplas-
ser og mangfold i rusomsorgen (Dokument 8:25 S
(2024–2025))
Enst.: Nr. 8 og 9 sendes helse- og omsorgskomiteen.
10. (73) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Justis-
og beredskapsdepartementet (Prop. 18 S (2024–
2025))
Enst.: Sendes justiskomiteen, unntatt kap. 480 og
481, som sendes utenriks- og forsvarskomiteen, og
kap. 490, 491 og 3490, som sendes kommunal- og
forvaltningskomiteen.
11. (74) Lov om Statens kommisjon for partnerdrap
(Prop. 30 L (2024–2025))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
12. (75) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kom-
munal- og distriktsdepartementet (Prop. 14 S
(2024–2025))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
13. (76) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Digitali-
serings- og forvaltningsdepartementet (Prop. 21 S
(2024–2025))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen,
unntatt kap. 1541, 1542, 1543 og 5579, som sendes
transport- og kommunikasjonskomiteen, og kap.
1565, 4565 og 5607, som sendes arbeids- og sosial-
komiteen.
14. (77) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Land-
bruks- og matdepartementet (Prop. 26 S (2024–
2025))
Enst.: Sendes næringskomiteen, unntatt kap. 1137,
som sendes utdannings- og forskningskomiteen.
15. (78) Endringer i statsbudsjettet 2024 under
Nærings- og fiskeridepartementet (Prop. 27 S
(2024–2025))
Enst.: Sendes næringskomiteen, unntatt kap. 916 og
5574, som sendes transport- og kommunikasjons-

- komiteen, kap. 923, 926 og 3926, som sendes utdannings- og forskningskomiteen, og kap. 2440, 5440 og V, som sendes energi- og miljøkomiteen.
16. (79) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Samferdselsdepartementet (Prop. 20 S (2024–2025))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
  17. (80) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Hadle Rasmus Bjuland om et kvalitetsløft i skolen: kortere skoledager, høyere lærerlønninger, mer tid for lærerne til å se elevene og foreldrene, mer fleksibel arbeidstid for lærerne, førskole for seksåringene og flere trykte lærebøker (Dokument 8:26 S (2024–2025))
  18. (81) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Kunnskapsdepartementet (Prop. 28 S (2024–2025))
Enst.: Nr. 17 og 18 sendes utdannings- og forskningskomiteen.
  19. (82) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Forsvarsdepartementet (Prop. 19 S (2024–2025))
  20. (83) Endringer i statsbudsjettet 2024 under Utanriksdepartementet (Prop. 24 S (2024–2025))
Enst.: Nr. 19 og 20 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [15:12:04]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.13.

